

6 | 2005 NOVEMBER
MINITEMA | VRANGLÆRENS FARER

Budskabet

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

Hvordan fortolke Bibelen?

Kærlighed til sandheden

Vor tids farer for Guds folk

BUDSKABET 6 | 2005

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

141. årg.

ISSN 0901-4802

Hjemmeside: www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året:

Januar, marts, maj, juli, september og november

Tryk:

Øko-Tryk 96 94 04 11

Layout:

Claudius

Pris:

Abonnement: kr. 210,-

For unge under uddannelse: kr. 120,-

Udgiver og ekspedition:

Luthersk Missionsforening

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

Tlf. 48 20 76 60

dlim@dlim.dk

Faste medarbejdere:

Ole Andersen, sekretær, Frederikssund

Peter Fredensborg, sognepræst, Billund

Anne-Lene Midjord Olofson, adjunkt, Tanzania

Peter O.K. Olofson, cand.teol., Tanzania

Hans Erik Nissen, cand.teol., København

Annette Rasmussen, socialrådgiver, Haslev

Redaktion:

Ebbe Kaas, lærer (redaktør), Sneppevej 12, 6880 Tarm.

E-mail: lisbetkaas@mail.tele.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København

(redaktionssekretær)

Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Bent Houmaa Jørgensen, afdelingsmissionær, Silkeborg

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig

kildeangivelse.

indhold

Leder

Lov og evangelium på afveje2

MINITEMA

Kærlighed til sandheden

i den første menighed4

Vor tids farer for Guds folk9

ANDRE ARTIKLER

Gudina Tumsa – en kirkeleder

under vækst og forfølgelse14

Hvordan fortolke Bibelen –

hvad er tidsbestemt?.....21

Troslære

Jesus Kristus – sand Gud25

Tro i tiden

Vi forsager Djævelen28

BØGER

Kristustro30

DIVERSE

Reaktion på en boganmeldelse32

Indholdsoversigt 2005.....34

Året som gik36

Lov og evangelium på afveje

Guds åbenbarede ord i Bibelen er lov og evangelium. Og lad mig indledningsvis understrege, at indsigten i denne sandhed for mig selv har været meget klagørende og til stor velsignelse. Et eksempel på dette er ordet om korset, som ifølge 1 Kor 1 er Guds kraft til frelse.

Hvis jeg ser ordet om korset i lyset af lov og evangelium, så forstår jeg, at ordet om korset både forkynder, hvor alvorligt Gud tager det med synden, og hvor rig hans nåde og kærlighed er. Så alvorligt tager han det med synden, at det eneste, der igen kan fjerne den fra hans ansigt, er hans egen elskede søns dyrebare blod. Så stor er hans kærlighed til mennesker, at denne høje pris, der skulle betales, den betalte han. Og han betalte vel at mærke denne pris for dem, der havde vendt ham ryggen og havde for-tjent at rammes af hans vrede. Ordet om korset forkynder på denne måde Guds dom og Guds nåde stærkere og tydeligere end noget andet ord i Bibelen. Således bliver Golgata klimaks i åbenbaringen af, hvem Gud er i hans hellighed og retfærdighed, og ikke mindst af Guds kærlighed.

I denne leder vil jeg dog gerne pege på en reel fare, vi står overfor i forståelsen af Guds ord som lov og evangelium. Det kan

nemlig friste os til at forsøge at få Gud sat i system og ligeledes få sat i system, hvordan et menneske bliver frelst: "Hvor dejligt, at vi med lov og evangelium har fået styr på Gud. Hvor dejligt at have styr på, hvordan et menneske bliver født på ny." Jo, Djævelen har mange veje til få det, som er sandt og afklarende, fordrejet, så det ikke bliver til velsignelse, men til menneskeværk.

Forståelsen for Guds ord som lov og evangelium giver os en erkendelse af, hvordan Gud er og hvordan et menneske bliver frelst. Det giver os indsigt i, hvordan Gud virker igennem sit ord. *Men hvad skal prædikanten bruge denne erkendelse og indsigt til?* Skal han bruge lov og evangelium som en skabelon, som han gennem sin prædiken forsøger at få enhver tekst rettet ind efter og presset ned i? Så er han jo sikker på, at teksten udfører den rette gerning hos tilhøreren. Men dette er en misforståelse. Vi må ikke gøre os til herrer over Ordet.

Forståelsen for Guds ord som lov og evangelium skal derimod give prædikanten frimodighed til at forkynde Guds ord præcist som det står. Både når det er ubehageligt og upopulært, og når det forkynder frelsen i Jesus så uforskyldt og nåderigt, så det overskrider alle grænser og er ud over al rimelighed og fornuft.

Lysen fra erkendelsen af Guds ord som lov og evangelium skal hjælpe ham til at forstå vigtigheden af, at han virkelig får Guds ord forkyndt fuldt ud i sin radikalitet. Og at han får det forkyndt sådan, at det bliver forstået med den mening det havde, da det blev sagt eller skrevet første gang. Han ved nemlig på baggrund af indsigt i lov og evangelium, at hvis han ikke gør det, så får mennesker ikke et møde med Gud, som han virkelig er. Dermed får de heller ikke muligheden for at komme ind i et ret forhold til ham ved troen på Jesus Kristus. Men forkynder han Guds ord som det står, så forkynder han lov og evangelium. Og så skal han i øvrigt overlade det til Helligånden at lade Ordet gøre den gerning hos hver enkelt, som *han* ser, der er brug for.

Vi vil så gerne styre det her. Vi vil så gerne selv sidde ved rattet. Da kaldes vi til at ydmyge os og huske på, at vi er tjenere. Tjenere for evangeliet, Ordets tjenere, Herrens tjenere, Helligåndens tjenere. Vi vil så gerne tage det sværd i vores egne hænder, om hvilket der står, at det er *Åndens* sværd: "Tag i mod *Åndens* sværd, som er Guds ord". Guds Ord er altså ikke prædikantens sværd men Helligåndens sværd. En prædikant kan være fristet til at tage sværdet i egen hånd. Og han kan virkelig formå at give folk nogle psykiske og følelsesmæssige oplevelser, men har de fået et møde med den levende Gud? *Måske kan prædikanten komme til at stå i vejen for Guds gerning i hjernerne, fordi han selv vil styre, hvordan den gerning skal være.* Guds ord skal først og fremmest proklameres og tillaes mennesket. Vi kan ikke sådan sætte Gud i system og få styr på ham. Det er vigtigt med troslære, ja! Klarhed i læren er uundværlig for en sund og levende tro. Men det kan blive til død rettroenhed. Det er ikke nok, at vi forstår hvordan Gud er. Det er ikke nok, at vi forstår, hvordan et menneske bliver frelst. Vi må have et møde med Jesus selv, vores levende og opstandne Herre og Frelser! Det møde kan kun Helligånden formidle, og det sker igennem Ordet.

Nogle gange kan jeg være bange for, at den megen fokus på den rette forkyndelse af lov og evangelium har forårsaget, at

nogle ikke længere kan høre hvad Ordet taler til dem. Det kan ikke trænge igennem til dem, fordi de er så optaget af at få det til at passe ind i systemet. Hvis det passer ind i systemet, så var det et godt og velsignet møde. Hvis ikke, så er man skeptisk over for prædikanten. Måske har vi brug for at blive mindet om det gode skudsmål jøderne i Berøa fik: "De modtog Ordet med megen velvilje og granskede dagligt Skrifterne for at se, om det forholdt sig sådan" (ApG 17,11). Det afgørende kendetegn på sand og sund forkyndelse er, at den stemmer overens med Ordet. Det er det, vi skal være optagede af. Gør den det, må vi tage budskabet til os og indordne os under det, også selv om vi ikke fik en forståelsmæssig og følelsesmæssig glæde ved budskabet, fordi vi ikke lige kunne få det til at passe ind i systemet.

Efter Jesu himmelfart var apostlene og disciplene fyldt med frelsesglæde (Luk 24,50-53). Men Jesus havde sagt, at de ikke skulle begynde at forkynde evangeliet, før de var blevet iført kraft fra det høje til evangeliets tjeneste (Luk 24,48-49). Efter at de var blevet udrustet ved Helligånden, begyndte de at forkynde "alt efter hvad *Ånden* indgav dem at sige" (ApG 2,4). Og resultatet var, at der den dag blev føjet næsten 3000 mennesker til menigheden! Vejen til denne velsignelse gik gennem bøn og venten på Guds opfyldelse af sine løfter. Og det var ikke nogen engangsbegebenhed selvom pinsedagens under har en særstilling. Senere, da menigheden i Jerusalem var hårdt trængt, vendte de sig igen til Gud i bøn, og da de havde bedt, "blev de alle fyldt af Helligånden, og de forkyndte Guds ord med frimodighed" (ApG 4,23-31).

Guds menighed i Danmark er i sandhed også trængt i disse år, både af verdslighed og materialisme, men så sandelig også af modstand imod den sunde lære baseret på Bibelen. Lad os da gøre som menigheden i Jerusalem, så Guds ord kan forkyndes med frimodighed og i *Ånd* og kraft. "For Guds rige afhænger ikke af ord, men af kraft" (1 Kor 4,20).

Kærlighed til sandheden i den første menighed

Mødet med Jesus, med hans forkyndelse, liv, død og opstandelse betød intet mindre end et møde med sandheden for dem, der kom til tro og fulgte Jesus.

Johannes markerer dette tindrende klart, når han i indledningen til sit evangelium skriver om Jesu herlighed, at det er en herlighed "fuld af nåde og sandhed" (Joh 1,14) og lidt senere læser vi "loven blev givet ved Moses, nåden og sandheden kom ved Jesus Kristus" (Joh 1,17). Skærtorsdag aften spørger Thomas, om hvordan de kan kende vejen. Jesu svar er ganske enkelt: "Jeg er vejen og sandheden og livet, ingen kommer til Faderen uden ved mig." (Joh 14,6).

Mødet med Jesus bragte ikke én sandhed blandt mange, nej, i selve hans person var sandheden. Messiaistiden var indtrådt. Under stor modsigelse åbenbarer han sig: i fattigdom og ringhed og med at ende sit liv på et kors. Sandheden var i sandhed skjult for det naturlige øje.

Men et budskab - et ord - fik disciplene at gå med. Et ord, der kunne bære. Et ord, der bragte frelse til enhver, som i tro tog imod det.

Sandhed for jøder og hedninger

Med denne sikre overbevisning drog de første disciple ud med evangeliet. Tankevækkende er det at se, at der i den første menigheds forkyndelse intet gøres for at bortforklare eller tilsløre den kendsgerning, at det virkelig var jøderne, som var skyld i Jesu død. Det fremgår klart af Peters pinseprædiken og kommer igen senere i hans tale på tempelpladsen efter helbredelsen af den lamme mand (ApG 3 og 4). Senere måtte der for frelstede hedningers skyld komme en afgrænsning bagud til den jødiske gudsdyrkelse med dens love og ofringer. Dertil kom en klar afgrænsning i forhold til de utallige former for hedenskab, som fyldte datidens samfund. Apostlene forkyndte Jesus som sandheden i et udpræget multireligiøst samfund. Relativisme og synkretisme rådede. Det kommer tydeligt frem i Pilatus' spørgsmål: "Hvad er sandhed?".

Sandheden i evangeliet om Jesus Kristus var eksklusiv, der var ikke plads til kompromisser. I dette var der noget dybt forargeligt.

I dag kender vi også til denne forargelse, når vi fastholder, at evangeliets sandhed er indiskutabel og absolut, når vi bundet til Bibelens ord må sige fra over for en gudløs verdens krav om "samarbejde". Men vi skal ikke tro, at det har været lettere at leve med for det første slægtled af kristne. I dyb kærlig til sandheden blev der kæmpet. Guds frelsesvilje i Kristus gjaldt alle, og det var virkelig muligt for enhver at "komme til erkendelse af sandheden" (1 Tim 2,4).

Men apostlene vidste, at de ikke var overladt til sig selv. Jesus havde den sidste aften lovet at sende sandhedens ånd (Joh 14,6), og pinsedag havde de modtaget Helligånden. Han gav dem stor frimodighed og styrke til at gå ud med sandhedens ord.

Kærligheden til sandheden må skabes af Gud selv

Kærligheden til sandheden er ikke en følelse, men en holdning. Vi møder det i udtryk som "gøre sandheden", "vandre i sandheden" "være lydige imod sandheden" – alle disse udtryk signalerer at kærlighed til sandheden er langt mere end en følelse, det er et liv, det er en livsholdning. Det er noget, der tager hele personligheden til fange.

I 2 Tess 2,10 har Paulus et tankevækkende udtryk, når han dér beskriver lovløshedens menneske og Herrens dag. Han skriver om dem, der er fanget ind af løgnetegn og løgneundere og uretfærdighedens bedrag – et bedrag, der fører til fortabelse – at disse "ikke har taget imod kærlighed til sandheden". Det er en underlig formulering. Vi kunne vente, at der stod, at de havde afvist, tilsidesat, ringeagtet sandheden. Men de har altså ikke taget imod kærlighed til sandheden. Det siger da, at ikke alene

var den evige, frelsende og eneste sandhed blevet afvist, men også selve kaldet til sandheden, dragelsen imod sandheden, var blevet bekæmpet og undertrykt. Der er noget skræmmende i idette. Gud vil, at alle skal frelses og komme til erkendelse af sandheden. Gud drager og kalder ved evangeliet. At modstå denne kaldelse er at stå Gud imod.

En forskellig modtagelse af sandhedens ord

Under 2. missionsrejse rejste Paulus igennem en række byer i Grækenland. I en enkelt by, Athen, kom der kun lidt ud af hans forkyndelse. Diskussionslyst, relativisme og filosofi prægede byen. Sandheden var ikke noget fast og sikkert, men det, der var sandhed for den ene, behøvede ikke at være det for andre! Ligegyldig venlighed var rådende.

Det er betegnende, at dér, hvor der opstod menigheder, skete det under kamp og trængsel. Det gjaldt Filippi. Hvordan det gik i Berøa, ved vi ikke, men vi ved, at der var en sandhedskærlig flok jøder, for de "modtog ordet med megen velvilje og granskede dagligt Skrifterne," som prøvesten på Paulus' forkyndelse. I Thessalonika blev Guds evangelium modtaget som sandhedens ord. Trængslerne, de troende måtte igennem, var imidlertid store, men Paulus kan kun bede om, at Herren vil lade dem vokse og give dem styrke til at være uangribelige i hellighed (1 Tess 3,12f.). Og så er det betegnende for denne menighed, at forventningen om Jesu genkomst var stærk og levende. Hovedvirket under anden rejse kom til at ligge i Korinth. Her var Paulus ikke i tvivl om, at troens liv fandtes, men der måtte kæmpes en hård kamp for at evangeliet satte de rette spor i de kristnes moralske liv.

Galatermenigheden – et eksempel på en menighed der blev kæmpet om

Når det gælder kampen for evangeliets sandhed, kunne der tages udgangspunkt i flere skrifter i NT. At udvælge Galaterbrevet er at udvælge et kampskrift, der er stærkt præget af det ja og det nej, som evangeliet overalt satte de første kristne i. Her møder vi en stærk kærlighed til evangeliets sandhed samtidig med, at det er båret af en lidenskabelig kamp imod alt det, der truer sandheden. Brevet har på en særlig måde "kød og blod", idet vi hele tiden møder de mennesker, som er involveret i denne kamp: mennesker som har taget imod evangeliet, mennesker, som har fået kærlighed til sandheden, men også mennesker, som står i stor fare for at glide bort fra sandheden, bort fra evangeliet.

Sandheden – åbenbaret for Paulus

I sin kamp imod vranglæren er det af afgørende betydning for Paulus at slå fast: det evangelium, som jeg bragte jer, galatere, er en gudgiven sandhed. Det er ikke noget, som jeg – Paulus – har fundet på. Det er ikke menneskeværk (Gal 1). Det er sandheden, fordi det ganske simpelt har sin oprindelse hos Gud selv. Udefra er det kommet til mig. Det er givet mig ved en åbenbaring. Det paradoksale er, at jeg faktisk bekæmpede denne sandhed. Men Gud standsede mig og gav mig opgaven at forkynde evangeliet.

Altså: Paulus "opfandt" ikke en sandhed. Den kom til ham – udefra – og han var Guds redskab til, at den også blev sandheden for en flok hedninger i Galatien.

Sandheden – bekræftet af andre og Skriften

Men selv om Gud altså mødte Paulus på en enestående måde og gav ham indsigt i evangeliets sandhed, så er det vigtigt for

ham at slå fast, at det langt fra er noget, som han står alene med. Sandheden, evangeliet er bekræftet af alle ledere på Paulus' tid – vel at mærke ledere, som personligt havde kendt og levet sammen med Jesus. Vel blev der kæmpet om hedningernes frihed fra at pålægges lovens krav (Gal 2,5), men sandheden stod fast: Hverken for dem eller for jøderne er der frelse i noget andet evangelium end evangeliet om Jesus Kristus, og der kan slet, slet ikke føjes nogen gerning til dette – hvor from og hellig den end måtte tage sig ud.

Denne sandhed stod fast, og selv da Peter under et besøg hos menigheden i Antiokia faldt for fristelsen til at gå på kompromis med denne sandhed, stod Paulus i stor fasthed og kærlighed offentligt op imod ham, og Peter måtte med skam erkende sit fejlgreb.

Og det blev fremholdt, at denne dyrebare sandhed om frelse og retfærdiggørelse ved troen af nåde alene virkelig var hovedsagen i det samlede bibelske budskab. Det kan føres tilbage til Abraham. Den var grundet på løfter givet længe før loven blev givet. Med iver og indsigt lægger Paulus alt dette frem for galaterne.

Når kærligheden til sandheden bliver kold

Noget dybt tragisk var sket i galatermenigheden. Kærligheden til sandheden var blevet kold. Evangeliets sandhed var fortrængt. Et andet evangelium havde sneget sig ind. Det havde forvrænget Kristi evangelium. Falske lærere havde forkyndt det. Der er ingen tvivl om, at deres budskab har lydt fromt og rigtigt: "Det var ikke det, at Paulus ikke havde forkyndt sandheden. Det havde han, der måtte bare noget mere til. Overholdelse af jødiske spiseregler, omskærelse og andet måtte til, først da var de rette kristne.

Vi kender kun alt for godt disse røster i den første menighed. Også i Kolossæ gjorde de sig gældende. Dér lød det: Følg de jødiske fester, hold sabbat, pas på hvad I spiser: "Tag ikke, rør ikke"! Tilmed i Filippi var vranglæren på vej ind. Dér samler Paulus det ganske enkelt i, at de blev fristet til at lægge

vægt på noget "ydre", altså igen noget, de måtte gøre, og som skulle til, for de kunne være rette kristne.

Resultatet af manglende kærlighed til sandheden

Hvad sker der når kærligheden til sandheden bliver kold? Eller sagt på en anden måde: Hvad sker der, når det uforkyldte evangelium træder i baggrunden? Hvad sker der, når centrum flyttes helt eller delvis fra det, som Jesus har gjort, til det, som jeg skal gøre?

Ja, hvad skete der for galaterne? De gled ud af barnekårets stand. Trællesindet holdt sit indtog. Resultatet var, at dér, hvor de gled bort fra den umiddelbare tillid til nåden, blev de i stedet optaget af, hvad de skulle gøre eller være. Lovsindet blev herskende. Kødets gerninger fik overhånd: fjendskab, misundelse og kiv. I "bider og slider i hinanden", skriver Paulus til dem.

Det er tankevækkende, at dér hvor kærligheden til sandheden forsvinder, der har det straks en afgørende virkning på den indbyrdes kærlighed!

Men var konsekvenserne store på det vandrette plan, så var de katastrofale på det lodrette plan. En endnu større fare lurede her. Slippes nemlig tilliden til det, som Kristus har gjort og føjes gerninger til er konsekvensen, at Kristus intet vil gavne dem.

Galaterne var ganske enkelt ved at "falde ud af nåden". Så farlig var den situation, som galaterne var på vej ud i.

Kærlighedens røst hos apostlen

Brevet vidner stærkt om, hvor smertefuldt det er for Paulus at se alt dette ske hos galaterne. Han havde forkyndt sandhedens evangelium. Han kan ikke andet end at spørge sig selv, om hans arbejde og virke iblandt dem har været ganske forgæves. I stor

kærlighed og i dyb nød skriver han til dem. Kærligheden driver ham til at kalde dem til at se tilbage. Med en række spørgsmål kalder han dem til at huske på, hvordan det var, da evangeliet første gang kom til dem (Gal 3,1-5). Han minder dem om, hvordan de havde taget imod ham (Gal 4,12ff), da han første gang evangeliserede iblandt dem. Da havde han ført dem til evangeliet alene.

Nu er det for ham, som om han skal begynde forfra (Gal 3,19). Samtidig lægger han ikke skjul på, at han står usikker over for dem. Hvordan vejleder han dem bedst? Han ved det ikke. Men bag alt, hvad han skriver, hvadenten det er sagt hårdt og strengt eller det er sagt med mild røst, så er der bag det hele en stor nidkærhed for sandheden. Hele hans brev er båret af brændende kærlighed til sandheden og en lige så brændende iver for, at disse kristne dog må finde tilbage til den rette vej.

Vi ved ikke, hvordan det gik. Men galaterbrevet er et gribende eksempel på en menighedsleders kamp for en flok kristne: at de dog må blive bevaret i sandheden.

Jøderne en jøde og hedningerne en hedning

Galaterbrevet vidner klart om den nidkærhed og nød, der fyldte Paulus, når evangeliets sandhed var truet. Hvor budskabet om frelse af nåde alene var truet, fandtes ingen mellemveje.

Men i andre situationer kunne han vise stor fleksibilitet. Når der i menigheder opstod problemer omkring spisning af offerkød, kom han ikke med stærke og rigoristiske regler (1 Kor 8-10, Rom 14). Afgørende her var, at den enkelte kunne handle med en god samvittighed og gøre det til Guds ære.

Hvor det ikke var evangeliets sandhed, der stod på spil, var Paulus "jøderne en jøde og grækerne en græker". Og her kunne han gå meget langt.

Han omskar Timotheus af hensyn til jøderne i Lystra og Ikonien, til trods for at han bekæmpede omskærelse i galatermenigheden. Han gjorde det, fordi han skønnede, at Timotheus da i højere grad kunne være med til at bane vejen for evangeliets fremgang blandt jøderne i de egne.

Men når det er sagt, så er udtrykket "sandheden tro i kærlighed" (Ef 4,15) også hentet fra et afsnit, hvor Paulus stærkt advarer imod faren for at fanges ind af vranglære, der fører på afveje.

Sandheden – aldrig sikret én gang for alle

I NT møder vi enkeltpersoner og menigheder, der stadig vidner om, at kampen for sandheden og imod vranglæren er levende, målrettet og aktiv. Der er ikke plads for lette og overfladiske kompromisser.

Og udviklingen stod ikke stille. Kampen for og kærligheden til sandheden kunne kølnes eller helt ophøre, eller – hvad der var endnu værre – falsk lære, løgn og antikristelig påvirkning sneg sig ind, uden at menighederne var bevidste om det. Johannesbrevene og ikke mindst sendebrevene i Åbenbaringsbogen er et stærkt vidnesbyrd om dette.

Hans V. Eriksen, f. 1928

Læreruddannet, ansat på LMH 1968-93, prædikant i LM, Sønderjyllands afdeling

"Omvend dig" lød det til menighed efter menighed

NTs beretning er et vidnesbyrd om sandhedens vilkår. Undergravende kræfter var stadig i virksomhed, men der blev kæmpet imod dem i kærlighed og troskab. Der var aldrig noget "ejerskab" af sandheden, hver ny generation måtte tilegne sig den og kæmpe for at fastholde den. Det gælder også den generation, som i 2005 ved Guds nåde har lært sandheden at kende.

Vi må bede om, at Gud stadig iblandt os vil sætte hyrder og lærere fyldt med visdom og åndelig indsigt, sådan at der også blandt os må være et myndigt, selvstændigt lægfolk gennemsyret af kærlighed til Ordet og evangeliets sandhed.

Med Landstad har vi stadig al grund til at bede:

"Lad ingen falsk profet forville
os bort fra sandheds sikre spor,
lad ingen lærdom vrang forspilde
os trøsten af det korsets ord!
ag bort hver ulv i fåreham,
o hyrde god, vogt dine lam!"

Vor tids farer for Guds folk

Denne artikel er ikke skrevet med et globalt udblik, heller ikke de tidstypiske strømninger, der er i Europa er taget med i betragtning. Der er heller ikke fokus på sekulariseringen i vort land eller forfaldet i den danske folkekirke, men dette er en artikel, hvor jeg forsøger at sætte ord på nogle af de farer, du og jeg som kristne mennesker i 2005 står overfor.

I centrum af Skriften og den kristne tro er Jesus. Troen på ham er den eneste vej til evig frelse. Netop fordi Jesus er og skal forblive centrum skal vi også fastholde periferien, for at blive i cirkelbilledet. Eller sagt på en anden måde: Satan er ligeglad med, hvad du mener om dette og hint spørgsmål i Bibelen – men kan han få dig til at gå imod Guds ord på ét punkt, så har han fået dig ind på en vej, som kan føre det med sig, at du mister Jesus som centrum. Jesus bliver periferi i dit liv, og så er du fortabt for evigt, og det er det Satan ønsker: at tage Jesus fra dig.

Aktuelle farer

Hver tid har sine særlige farer. Det er ikke sikkert, at ungdommens og alderdommens farer er de samme, men dermed ikke sagt, at de ikke kan være det. Der er farer, som på en særlig måde er fremherskende i den tid, vi lever i lige nu; ting, som for 30 år siden ikke var et problem for kristne, men som nu er det. Lad mig give et eksempel: For 30 år siden var der almindeligvis kun ét fjernsyn og ganske få kanaler til rådighed i hvert hjem. Dvs. fjernsynet stod gerne, hvor alle kunne se det, og alle kunne se, hvad alle så. Anderledes er det i dag, hvor det almindelige for mange er, at der er fjernsyn i stuen, på værelset, i køkkenet og også internet. Det at se fjernsyn er altså blevet noget, du uden problemer kan gøre alene, uden at andre ser, hvad du ser. Kristne i 2005 har derfor udfordringer med hensyn til selvdisciplin i forbindelse med fjernsynskiggeri og nu også med internet, som kristne ikke havde for 30 år siden. Dette blot nævnt som eksempel, i det efterfølgende

vil jeg nævne to, for mig at se, aktuelle farer, vi som kristne står over for: (1) sømmelighed og (2) tungens magt. Andre ting kunne have været nævnt, men blev det ikke.

Sømmelighed

I takt med at velstanden stiger, er det, som om færre og færre har råd til at købe tøj, der er stort nok. Faktisk kan man til tider få den tanke; gad vide, hvordan han eller hun har smurt det tøj på! Mon ikke de fleste af os har noteret os, at tøjmoden også langt ind i kristne kredse er stramtsiddende tøj og stumpende T-shirts, og det gælder for både drenge og piger. Men hvordan er det, vi som kristne skal have det med den slags?

Bibelen siger det således i 1 Tim 2,9-10: "Ligeledes vil jeg, at kvinder skal være ærbart og ikke prangende klædt, deres pynt skal ikke være kunstfærdige håropsætninger og guld eller perler eller dyrt tøj, men gode gerninger, som det sømmer sig for kvinder, der vedkender sig deres gudsfrygt."

Dette er en formaning, dvs. en retvisning til de kristne kvinder, men samtidig en hjælp til de mandlige kristne. Her får vi givet den tommelfingerregel, som vi hver især skal vurdere vor egen påklædning ud fra. Der nævnes ord som: "ærbart", dvs. anstændigt i modsætning til at være uanstændig. Der siges, at man ikke skal være "prangende klædt", dvs. ikke klædt overdrevent eller pralende. Kvindens pynt skal ikke være "kunstfærdige håropsætninger og guld eller perler eller dyrt tøj" men i stedet "... gode gerninger, som det sømmer sig for kvinder, der vedkender sig deres gudsfrygt."

Her vil jeg først sige, at sådan står der, og det hverken kan eller skal vi bortforklare. Hvad der her er sagt, er en vejledning, dvs. en hjælp til os som kristne. Lad os derfor se lidt nøjere på, hvad der tales om her.

Jeg tror ikke, der siges noget imod, at kvinder har deres hår sat op i al almindelighed, jeg tror heller ikke der tales imod at bære smykker af guld eller med perler. Hvis det var tilfældet, kunne vi jo bare købe smykker af sølv og diamanter, så har vi på jødisk vis holdt lovens bogstav og samtidig omgået den. Vi finder heller ikke nogen definition på, hvad *dyrt tøj* er.

For pointen er ikke så meget at sige, hvad det er, vi som kristne ikke skal gå i eller bære på os, som det er at sige til os, at det, der mere end noget andet skal være en kristens 'pynt', er gode gerninger.

Hvis du nu f.eks. er pige, ser godt ud og har et kønt hår, så vil jeg sige, at det jo ikke er din opgave at klæde dig i sæk og aske så ingen, især ikke drengene, ser, at du er et kønt menneske. Men det er dit ansvar, når du køber tøj, at huske på, at der er noget, det er vigtigere, at du huskes for, end din ydre skønhed, nemlig dine gode gerninger; at du er et menneske, som vil lade Gud bestemme – også i din påklædning.

Men hvordan afgør vi, hvad der er rigtigt og forkert at gå i? Ja, eftersom Bibelen ikke sætter konkrete retningslinier op, skal vi heller ikke gøre det, men dersom du er et kristent menneske og har Guds Ånd i dig, vil jeg også have den tillid, at hvis du af et ærligt hjerte beder og tænker over dette, vil du blive vejledt. Hvis du synes, at det tøj, du trækker i, udstiller dig på en måde, som du ikke selv har det helt godt med, vil jeg sige, at du skal lytte til den stemme, der siger det til dig. Der er heller ikke noget forkert i, at du og jeg har vore grænser forskellige steder, for vi er ikke ens. Det vi alle skal være opmærksomme på med vor påklæd-

ning er, hvilke signaler det sender – og her skulle en kristens signaler gerne være anderledes end signalerne fra et menneske, som ikke tror på Gud.

Tungens magt

Hvor kan sproget bruges til meget. Vi kan i sproget være grænsesøgende, tvetydige og 'dristige'. Som kristne husker vi bare, at vi skal lige tage den lidt mere med ro end dem, der også 'må' bande ...

Jesus taler om dette med ordene om, at vi en dag skal stå til regnskab for vore ord, særligt de ord, der er indholdsløse, tomme! "For hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med. Et godt menneske tager gode ting frem af sit gode forråd, og et ondt menneske tager onde ting frem af sit onde forråd. Men jeg siger jer: På dommens dag skal mennesker aflægge regnskab for ethvert tomt ord, de har talt" (Matt 12,34f).

Senere i Bibelen sammenlignes tungen med roret på et skib, prøv at læse hvad der siges:

Hvis én ikke fejler i tale, er han fuldkommen og kan tøjle hele sit legeme. Når vi lægger bidsel i munden på hestene, for at de skal lystre os, styrer vi dermed hele deres krop. Tænk også på, at skibene, der er så store og tilmed drives frem af hårde vinde, styres af et ganske lille ror, hvorhen styrmanden vil; på samme måde er tungen kun en lille legemsdel, men kan prale af stor magt.

Tænk på, at den mindste ild kan sætte den største skov i brand; også tungen er en ild. Som selve den uretfærdige verden sidder tungen blandt vore lemmer; den smitter hele legemet og sætter tilværelsens hjul i brand og er selv sat i brand af Helvede. For enhver art af vilde dyr og fugle, krybdyr og havdyr kan tæmmes og er blevet tæmmet af mennesket; men tungen kan intet menneske tæmme, den er ustandselig på færde med sin ondskab og fuld af

dødbringende gift. Med den velsigner vi Herren og Faderen, og med den forbander vi mennesker, som er skabt i Guds billede; fra samme mund lyder både velsignelse og forbandelse. Mine brødre, sådan bør det ikke være (Jak 3,2-10).

I skolerne er det et problem med 'de unges' sprog – hvordan er det lige hos os? Er der noget, vi igen skal til at tænke over her? Budet fra Gud lyder stadig, at vi ikke må misbruge Herren vor Guds navn.

Der er noget, der skal holdes helligt, og det er det, der hører Gud til. Du skal ikke latterliggøre Bibelens ord, og du skal i din tale tænke efter, hvad du siger.

Du skal ikke lade din tunge styre dig bort fra Jesus. Du skal ikke lyve, og du skal ikke forbande mennesker med din tunge. Lad os tænke over det.

Tidløse farer

Der er intet nyt under solen, mennesket er og forbliver menneske, og det faldne menneske har nogle grundsynder, som måske antager forskellige skikkelser i forskellige tider, men dybest set er det blot djævelens maskeringer, der varierer lidt over samme tema. Her vil jeg nævne to ting: (1) tilliden til det, Gud har talt og (2) en kristens forhold til loven. Som sagt tidligere: Andre ting kunne også her være nævnt, men blev det altså ikke.

Tilliden til det, Gud har talt

Det her har du hørt før, men tving dig selv til at høre det igen, ordet fra 1 Mos 3,5: "Men Gud ved, at den dag I spiser af den,

bliver jeres øjne åbnet, så I bliver som Gud og kan kende godt og ondt." Dette er den første fristelse, menneskene blev udsat for i Edens have. Tænk at kunne blive Gud lig. Denne fristelse lever siden syndefaldets dage i os alle som en grundsynd. Det er derfor, du i dig selv sommetider oplever den stemme, der siger: "*Mon Gud virkelig har sagt eller ment* det, som du lige har læst sort på hvidt i din Bibel?" Det at kunne vælge og vrage i Guds ord og selv sammensætte en for os mennesker passende kristendom i 2005, det er at sætte os selv i den Højestes sted. Reformatorerne sagde det på denne måde: "... alle mennesker, der frembringes på naturlig vis efter Adams fald, fødes med synd. Det vil sige uden frygt for Gud, uden tillid til Gud og med ondt begær og stræben" (Den Augsburgske Bekendelse, artikel 2).

Du og jeg er helt og aldeles afhængige af, at vi får en reservationsløs tillid til Bibelen givet. Det skal være en stadig bøn i os, at Skriftens ord for os må være den højeste autoritet, det vi mere end noget andet stoler på og bygger vort liv på.

For det er nemlig således, som det siges i den lille katekisme: "Jeg tror, at jeg ikke af egen evne og kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham. Men Helligånden har kaldet mig ved evangeliet, har oplyst mig med sine gaver, har helliget og opholdt mig i den rette tro."

Ved at læse i Mosebøgerne lærer vi Gud at kende, som en der siger, hvad han mener. Dvs. at spørgsmålet: "Mon Gud vir-

kelig har sagt og mener det, som du lige har læst i Bibelen?", dybest set fortæller noget om den, der stiller spørgsmålet. For det er nemlig sådan, at Gud mener det, han siger alvorligt, ellers havde han ikke sagt det. Jeg ved ikke, hvor mange af Budskabets læsere, der er blevet stoppet af politiet og bare har grinnet ad betjenten, da han bad om at se kørekortet, og derefter kørt videre. Det gør vi jo ikke, fordi vi ved, at denne betjent har det danske retsvæsen bag sig, og hvis vi laver en sådan overtrædelse, vil der komme en straf enten i bødeform eller i form af et klip, som det vist er for tiden.

Det er klart, at vi ikke bare griner en betjent op i hovedet, når han beder om at se kørekortet. Det er ingen vits, han afleverer, og det er manglende respekt for politiet at gøre noget sådant.

Nu er Gud ikke kun politimand. Hans ord er langt mere alvorlige. Men dersom du ikke opfatter Guds ord som noget, du er nødsaget til at rette dig efter, viser det jo klart, hvilken holdning du har til Gud.

Gud viser os f.eks. i Mosebøgerne, at han har en detaljeret holdning til mange ting. Ned i det små giver Gud sin vilje til kende.

Jesus siger, at de mennesker, som er lykkelige af hjertet, er dem, der bevarer Guds ord. "Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det!" (Luk 11,28). Bed om, at du altid vil lytte til Guds ord og bevare det, for så vil du gøre den vidunderlige erfaring, at Guds ord bevarer dig og bærer dig lige til himmelens land.

En kristens forhold til loven

Det, jeg her vil nævne, er sådan set sagt, da det har at gøre med tilliden til det, Gud har sagt. Der er en særlig fare for et

kristent menneske, og det er *anti-nomisme* (imod-loven). Det er den tanke, der siger, at et kristent menneske bliver frelst ved at tro på Jesus; vi frelses ikke ved at holde loven eller gøre gode gerninger, nej vi frelses alene ved tro på Jesus. Ved du hvad? Det er sandt!

Så kan man læse det her lidt bagfra: Hvis vi nu ikke bliver frelst ved at holde loven, hvis det nu kun er troen alene, der frelser, hvorfor skal vi som kristne så holde loven? Så er den jo uden betydning. Her er der så noget, der går galt. Det er sandt at loven ikke kan frelse, men derfor skal den alligevel holdes. Hvorfor det? Ganske enkelt fordi det er Gud, der har givet loven. Længere er den ikke. Guds lov står fast, og det er Guds vilje, at du følger hans lov. Lever du imod loven, eller er du ligeglad med loven, så lever du ikke som et kristent menneske, for så forsøger du at gå med Jesus i den ene hånd og synden i den anden, og så slipper Jesus din hånd. Loven skal til stadighed give dig erkendelse af synd (Rom 3,19-20), så du ser, hvor meget du trænger til Jesus, og loven skal til stadighed lyse for dig og vise dig Guds vilje.

Afslutning

Vi står som kristne i dag over for for mange farer. Der er et stort pres på bibelsk kristentro, og sommetider kan vi få den tanke: Hvad skal det til for? Alle de stridigheder og ævl og kævl. Svaret er en person: Jesus! For at han skal forblive centrum i vort liv og centrum i Skriften, skal vi forstå, at vi ikke på den ene side kan sige, at vi tror på Jesus og samtidig sige, at vi ikke tror på det, han siger. Jesus er ét med Bibelen. Den er hans ord. Der er ingen modstrid mellem noget i Bibelen og det, Jesus siger, selvom det er en anden, der har skrevet det.

Kampen står om din tro på Jesus og dermed din evige frelse. Bliv hos Jesus og bevar hans ord.

Stol på det, lev på det og dø med det, for så vil det ord en dag oprejse dig fra de døde. Det samme ord vil frikende dig på dommens dag, og så skal du høre ordene: "Gå ind til din Herres glæde."

Karsten Christensen, f. 1973

Cand.theol. 2002, sognepræst i Harboøre siden 2003, lærer på LMH foråret 2003

ETIOPIENS KIRKEHISTORIE I

Det følgende er et foreløbigt resultat af en beskæftigelse med netop Etiopien, historisk og kirkeligt. Mere afgrænset vil jeg fokusere på en stærk personlighed, som på samme tid drager og skaber respekt – Gudina Tumsa, som var generalsekretær i Mekane Yesus Kirken. Hos ham gik nidkærhed for evangeliets udbredelse og udviklingen af social retfærdighed hånd i hånd.

I to artikler vil vi prøve at danne os et indtryk af ham og hans virke. I den første fokuseres på hans baggrund i en national og kristelig virkelighed. I den anden skal vi beskæftige os med ham som person, teolog og kirkeleder.

Gudina Tumsa

En kirkeleder under vækst og forfølgelse

Min første forestilling om Etiopien var et romantisk billede af et gammelt rige med en kejser, der optrådte i rollen som en rar landsfader. Og den forestilling har jeg ikke været ene om. Da Haile Selassie i 1954 var på besøg i Danmark, sagde kong Frederik IX i talen ved gallamiddagen bl.a. følgende: "Vi hilser Deres majestæt som kejser over et gammelt kulturfolk og overhoved for en gammel kristen kirke; men vi hilser også Deres majestæt som en kyndig og fremsynet leder, der fører sit land til en hædersfuld plads blandt nationerne".

I kontakten med Etiopien får man en fornemmelse af at opleve noget særligt. Til forskel fra mange andre lande i den tredje verden er dette land ikke et resultat af kolonimagternes herredømme. Det er et rige med en identitetsskabende, gammel historie. Landet er ca. 26 gange så stort som Danmark, og befolkningen på godt 70 mio er sammensat af mange store og små stammer med over

80 forskellige sprog og kulturer. Trods store modsætninger og spændinger holdes landet sammen med et fælles centralt styre.

Dette sammenhold skyldes især den "kristning", som i midten af 300-tallet fandt sted i Aksum-riket (det nordlige Etiopien). Bortset fra enkelte perioder har den ortodokse kirke siden da haft en meget dominerende indflydelse på livet i området. Hertil kommer, at det lykkedes en af de store stammer, amharerne, at sætte sig på den politiske magt, idet landets kejsere var fra denne stamme. I århundreder har kejserne og kirken sammen haft held til at styrke og fastholde deres fælles magtposition – bl.a. understøttet af en tradition, som har været med til at styrke autoriteten. Den går ud på, at den første kejser, Menelik I, var barn af kong Salomo og dronningen af Saba. Dermed var den ortodokse kirke egentlig Guds udvalgte folk, som med vægt både kunne gøre sin religiøse tro gældende og være det ideologiske grundlag

for staten. Den amhariske stamme mente nærmest, den havde en guddommelig godkendelse til at sidde på magten i Etiopien, og den ortodokse kirke understøttede den opfattelse, idet amharerne udøvede deres magt med basis i kirkens traditioner. Denne gensidige støtte af hinanden havde til formål at fremme og bevare Etiopiens kirkelige og politiske enhed. Det har haft den betydning, at andre kristelige/religiøse opfattelser, hvad enten det var evangelisk kristendom eller islam, måtte betragtes som trusler mod rigets sammenhold.

Det store kejserrige

Vore dages Etiopien fik først sin udstrækning i slutningen af 1800-tallet, under kejser Menelik II. Han havde først magten i det centrale Etiopien. Da kejseren i det nordlige Etiopien døde, fik han også magten der. I løbet af forholdsvis få år lagde han derefter med magt de sydlige mindre kongeriger under sig. Denne ekspansion betød, at amharerne og den ortodokse kirke fik magten over folk, som var hedninger og for manges vedkommende tilhørte en i antal større stamme, nemlig oromoerne. Da Haile Selassie (navnet betyder: "treenighedens magt") blev udråbt til kejser i 1930 blev han politisk enehersker og kirkeligt overhoved.

Haile Selassie kan efter datidens forhold betragtes som progressiv og fremsynet. Han fik iværksat et moderniseringsprogram. Skolevæsen og uddannelse blev styrket, og der skete vækst indenfor industri og handel. Endvidere knyttede han internationale forbindelser. Han indførte parlamentarisme. Dog kunne der ikke vedtages love uden kejserens godkendelse. Hans politik kan karakteriseres med de to ord: udvikling og centralisering.

Kejserens holdning til evangelisk kristendom

Da Haile Selassie blev kejser, havde der længe været evangelisk mission i Etiopien. Mest massivt fra 1866 ved Fosterlandsstiftelsen i Sverige. Evangelisk kristendom havde længe været mødt med skepsis fra den ortodokse kirke. Især havde modstanden gjort sig gældende mod en evangelisk fornyelsesbevægelse blandt præster og diakoner i kirken. Deres kritik af den ortodokse kirkes Maria- og helgendyrkelse kunne jo blive en trussel mod landets enhed og stabilitet. På samme måde vakte evangelisk mission kirkens mishag. Men her var der uenighed mellem Haile Selassie og kirken.

Uenigheden førte i 1944 til en forordning, som skulle regulere missionssekskabernes adfærd. Den var et forsøg på at udtrykke kejserens politik men indeholdt samtidig elementer, der i realiteten begrænsede missionssekskabernes virke. Landet blev ind delt i lukkede og åbne områder. I de lukkede stod den ortodokse kirke stærkt. Områder hvor denne kirke stod svagt – især mod syd – skulle være åbne for vestlige missionssekskaber. Under alle omstændigheder gav forordningen mulighed for, at kirkens leder, patriarken, kunne fortsætte sig egen uafhængige linie.

I mens voksede udbredelsen af evangelisk kristendom, hvilket naturligvis provokerede kirken. I 1948 blev Fosterlandsstiftelsen således anklaget for kættersk undervisning, illegal opførelse af kirker osv. Svenskerne blev dog frikendt ved en dom året efter. Herudover bør især nævnes en situation fra efteråret 1953. Myn dighederne i den vestlige Wollega-provins søgte at undertrykke hele den evangeliske bevægelse i provinsen. Kirker og skoler blev lukket, prædikevirksomhed blev forbudt og medlemmer af

den evangeliske bevægelse blev pålagt at betale skat til den ortodokse kirke.

Den religiøse tolerance blev dog bevaret, men Højesteret brugte 14 måneder til at afgøre sagen.

Også en evangelisk kirke

Den ortodokse kirkes chikane fortsatte også efter stiftelsen af den evangelisk lutherske Mekane Yesus Kirken (ECMY) i 1959 (Mekane Yesus betyder: "stedet hvor Jesus bor"). Så sent som i 1968 søgte den ortodokse kirkes patriark at standse et møde for kristne studenter. Men udviklingen førte til, at ECMY den 13.2.1969 blev officielt registreret som en af landets kirker. Efter protest fra den ortodokse kirke tillod den kejserlige regering dog ikke, at man brugte navnet EECMY (hvor det første bogstav står for "Ethiopian").

Kejserens positive holdning til missionselskaberne skyldtes ikke, at han var specielt evangelisk sindet. Men for det første var han mere vidsynet end kirkens ledelse. Han havde selv gået i katolsk skole. Dertil kom især, at han havde øje for de fordele, landet kunne have af den evangeliske mission. Med den fulgte nemlig skole- og sundhedsarbejde i stor målestok. Og det kunne have positiv betydning for den udvikling, han ønskede fremmet i landet. Hans interesse for missionselskaberne kom til udtryk på forskellige måder. Selskabernes udsendinge skulle f.eks. ikke betale skat. Den kejserlige velvilje viste sig også ved, at han bl.a. sammen med Mekane Yesus kirkens præsident deltog i åbningen af Radio Voice of the Gospel (Evangeliets stemme) 26.2.1963.

Herudover skal nævnes, at kejserens holdning til Mekane Yesus Kirken kan være påvirket af, at han havde en retlinet og betroet medarbejder, nemlig Emmanuel Abraham, der i mange år var denne kirkes præsident.

Emmanuel Abraham, der stadig lever, blev født i marts 1913 i provinsen Wollega. Han var altså oromo. Allerede som 22-årig blev han som statsebedsmand sendt til England. I årene 1936-40 arbejdede han tæt sammen med kejseren, som i den periode var i eksil under krigen med Italien. I 1944 blev han 31 år gammel udnævnt til direktør i undervisningsministeriet. Senere blev han ambassadør i Indien, Italien og England. Fra 1963 og frem til revolutionen i 1974 beklædte han forskellige ministerposter i kejserens kabinet. Når han er interessant her i vores sammenhæng, skyldes det, at han er evangelisk kristen. Fra 1963 til april 1985, var han præsident for Mekane Yesus Kirken – og således også i de første 11 år af det kommunistiske regime, som medførte så store lidelser for de evangeliske kristne.

Da revolutionen begyndte, blev han selvfølgelig ligesom de andre ministre fængslet den 30.4.1974. Alle de andre medlemmer af den kejserlige regering blev skudt i november samme år. Men det blev han ikke. I stedet blev han løsladt 27.1.1975. Selv så han det som et Guds under. Men i øvrigt fandt man ikke noget at anklage ham for. De andre var, som betaling for deres loyalitet overfor kejseren, blevet tilgodeset med goder og værdier – efter det nye styres opfattelse på folkets bekostning.

Kejserdømmet mod forfald

Hos en del evangeliske kristne udenfor Etiopien har holdningen nok førhen været præget af en vis "kejser-romantik". F.eks. beskrev Norsk Luthersk Misjonsamband i 1965 begyndelsen på engagementet i Etiopien således: "Efter forhandlinger med en klok, framsynt og misjonsvenlig keiser, Haile Selassie I, fikk norske misjonærer lov til at slå seg ned i landets to sørligste provinser, Sidamo og Gemu-Gofa". Man kan sige, at kejseren knyt-

tede en del af sit udviklingsprogram til missionsselskaberne. Og det var til selskabernes fordel. Men det smukke kejserbillede havde også en bagside.

Kejseren og hans familie var særdeles velhavende. Hans store palads i hovedstaden var flot. Da han opfattede sig som løven af Juda stamme havde han et store løvehold. Og når han kom kørende gennem byen stod folk og bukkede for hans kortege.

Værre var, at styret udviklede en næsten afgrundsdyb forskel mellem en stenrig overklasse (ofte amharer) og en ludfattig underklasse (ofte oromoer).

Allerede Haile Selassies forgænger, kejser Menelik II, havde etableret en ledelsesstruktur, som af type må karakteriseres som feudalistisk. De undersåtter – især officerer - som kejseren havde brug for i sin magtudfoldelse, blev tildelt større landområder til gengæld for personlig loyalitet mod den ædle giver.

Om end han var barn af en nyere tid, videreførte Haile Selassie grundlæggende den samme ledelsespolitik. De magtfulde jordbesiddere fik nærmest en form for ejerskab til livegne småbønder, der uden retssikkerhed blev udnyttet groft og levede på et eksistensminimum.

Et sådant middelalderligt samfund kan kun bestå i et land, hvis det er meget lukket om sig selv, og uden at omverdenen får lov at kigge med.

Kejserdømmets fald

Det hørte til kejserens politik at fremme uddannelse og internationale relationer. Det betød for det første, at der ved siden af den gamle adelige magtelite var etableret en intellektuel, og dermed kritisk, elite, som ikke bare ville bevare traditionerne. Dertil kom, at internationale medier kiggede styret i kortene. Og disse for-

hold var direkte med til at bringe styret til fald.

Etiopien har flere gange oplevet hungersnød. I sommeren 1973 afslørede den internationale presse en stor tørkekatastrofe. Den blev fortiet, så der ikke kom hjælp til de mange, som døde af sult. Man mener, at der i Wollo-provinsen (nord for hovedstaden) døde mere end 200.000 af hungersnød. Det blev sat i relief af, at kejseren og magteliten fortsat levede i luksus. Det fremkaldte utilfredshed blandt de intellektuelle. Og i hæren satte officerer sig sammen og dannede et revolutionsråd – kaldet dergen. I første omgang førte det til den såkaldte "fløjsrevolution". Men da den fik tilslutning fra flere og flere, skred man til afsættelse af kejseren. Den 12.9.1974 blev han kørt bort fra hovedslottet på bagsædet i en folkevogn – for ikke mere at vende tilbage. Han døde (officielt af en hjertelammelse) 27.8.1975.

De, som gennemførte revolutionen, havde uden tvivl et ideelt formål. De ville på et socialistisk grundlag bedre vilkårene for de undertrykte. Og landets magthavere skulle ikke nyde særlige privilegier. Det skulle bl.a. ske ved en jordreform. Imidlertid fandt man ud af, at det kun var muligt at holde sammen på Etiopien, hvis der var et stærkt centralt styre i Addis Abeba. Altså netop den centralisme, som – på et andet ideologisk grundlag – havde båret kejserdømmet. Da Eritrea pressede militært på fra nord, og Somalia gjorde det samme i syd og øst samt at forskellige politiske fraktioner internt kæmpede om magten, blev resultatet et statskup 3.2.1977, hvor en officer ved navn Mengistu Haile Mariam satte sig diktatorisk på magten. Han indførte – bl.a. støttet af Sovjet og Cuba – den såkaldte røde terror, hvor al modstand mod regimet blev mødt med fængsel, tortur og drab. Evangelisk kristendom anså han for at være et importeret vestligt produkt, der truede Etiopiens egenart og enhed. Han havde åbenbart ikke

forståelse for, at marxistisk-leninistisk ideologi var mindst ligeså fremmed for etiopisk kultur og tankegang.

Revolutionen og evangelisk kristendom

De evangeliske kristne, herunder Mekane Yesus Kirken og dens ledelse, måtte nødvendigvis forholde sig til revolutionen. Men hvordan?

I første omgang mødte man det nye styre forholdsvis positivt. Det kan være svært for os at forstå det, især fordi vi i dag ved, hvordan revolutionen endte. Men nok så væsentligt er det at prøve at forstå situationen for den evangeliske kirke og dens identitet i den daværende etiopiske virkelighed.

Mange af de evangeliske kristne var oromoer. Dvs. at der bestod et etnisk modsætningsforhold mellem dem og den amhariske politiske og kirkelige magtelite før revolutionen. Deraf fulgte et socialt modsætningsforhold. De evangeliske kristne følte, at den kejserlige politik med sin ulige fordeling af goderne var i direkte modstrid med det kristne menneskesyn, der handler om ligeværd. Det kunne man håbe på, at en ny socialistisk ledelse måske kunne gøre op med. Langt de fleste evangeliske kristne befandt sig på den nederste del af den sociale rangstige. Sådant var det i øvrigt allerede i den første evangeliske menighed, Bethel-menigheden, som blev etableret af Fosterlandsstiftelsen i 1870 i det nuværende Eritrea. Den bestod af frigivne slaver, fattige flygtninge og udstødte fra kirken.

Ikke mindst blandt oromoerne, især i Wollega-provinsen var der etableret en selvbevidsthed med kritisk holdning overfor den ortodokse kirke og kejserstyret. Erobringerne under kejser Menelik II i slutningen af 1800-tallet havde ført til sammenbrud af ledelsesstrukturen i det sydlige og vestlige Etiopien. Men i dette

vakuum kom så den evangeliske mission, som med sundheds- og uddannelsesinstitutioner gav oromoerne ny følelse af identitet og selvværd. Hele dette diakonale arbejde var efterhånden overtaget af Mekane Yesus Kirken.

Mange af oromoerne havde længe modarbejdet kejserens feudale styre. Nogle var blevet politisk aktive. Men også kirken lod sin kritiske røst høre. Mekane Yesus Kirken udtalte sig – som kirke – stærkt kritisk f.eks. overfor kejserstyrets uretfærdige jordpolitik. For at illustrere det vil vi her medtage et afsnit fra det hyrdebrev, kirkens ledelse udsendte til menighederne i februar 1975. Efter en beskrivelse af kirkens væsen og hovedopgave hedder det:

Eftersom kirken er rundet af de fattige, vier den sig igen til at leve for andre, til at tjene det hele menneske ved at møde dets åndelige og fysiske behov. Gennem helsearbejde, uddannelse og andre tjenester har ECMY på meningsfuld måde medvirket til Etiopiens udvikling og har samtidig forberedt folket på forandring. Den ser fuld frihed for hele mennesket som en fortsat opgave. Den byder velkommen til de muligheder, som den nye situation giver for at opbygge et mere retfærdigt samfund. Ligesom kirken har sat sig for at realisere sine egne mål, vil ECMY støtte det etiopiske samfund i at realisere sine mål. Som en kirke der i 1973 anmodede parlamentet om at fremme en jordreform, støtter ECMY fuldt ud en retfærdig gennemførelse af en jordreform.

Her medtages dette afsnit for at illustrere kirkens første stemning efter revolutionen. En stemning som dog hurtigt blev mere grumset. Under indtryk af det nye styres radikale, politiske kurs måtte Gudina Tumsa allerede ved et præstekursus den 9.9.1975 sige, at han så det som sin pligt at forberede kirken på en forfølgelse, som helt sikkert ville komme. Sagen var, at ECMY gerne

ville være med til at fremme en udvikling til gavn for socialt svage mennesker. Men man sagde nej, når det blev krævet, at trækraften i udviklingen skulle være en ateistisk ideologi. Mekane Yesus Kirken ønskede at gavne mennesket, fordi det er skabt af Gud, og fordi han i Kristus har vist sin kærlighed til det.

Den forståelse, som var ledende for ECMY, kaldes holistisk teologi. Synspunktet er, at kristne og den kristne kirke er kaldet til at tage hånd om "det hele menneske". Da den holdning på etiopisk grund i høj grad blev formuleret af Gudina Tumsa, vil vi gå nærmere ind på den i næste artikel.

Martyrkirke

Mengistu gjorde sig som diktator overvejelser om, hvad han skulle stille op med de kristne og kirkerne. Hvis de kunne tjene hans formål, var det naturligvis ok. Hvis ikke, måtte de neutraliseres. Denne restriktive holdning blev især mærkbar efter, at Mengistu i 1978 indledte, hvad der blev kaldt "den røde terror".

På et tidspunkt tog kirkerne initiativ til at lade både den ortodokse kirke, som ved revolutionens start blev adskilt fra staten, den katolske kirke og Mekane Yesus Kirken indgå i et fællesskab for at optræde samlet i en forenet religiøs front og for at tale med én røst overfor regimet. Gudina Tumsa var formand for dette økumeniske fællesskab. Den ortodokse kirke sprang imidlertid senere fra. I første omgang uden begrundelse. Siden viste det sig, at patriarken, Tewoflos, var blevet myrdet i slutningen af juli 1979. Herefter blev der indsat en ny, som udskiftede nogle af biskopperne, og derefter viste denne kirke sig loyal overfor det kommunistiske regime.

En sådan loyalitet fik regimet ikke fra Mekane Yesus kirken. Dens generalsekretær, Gudina Tumsa, blev myrdet (dagen efter

patriarken). Det samme blev mange af dens øvrige ledere. Dertil mange af kirkens medlemmer – ofte efter grusom tortur eller lidelsesfulde og langvarige fængselsophold uden rettergang.

Bander af halvmilitære grupper tog ud i landet og hærgede og dræbte nærmest i flæng. Der blev arrangeret offentlige møder i kirketiden, hvor man var tvunget til at høre på politiske foredrag. Unge mennesker blev indfanget og sendt til fronten for bl.a. at kæmpe mod indtrængende hære fra Eritrea i nord og Somalia i øst og syd. ECMYs ejendomme blev konfiskeret. Mange af kirkens tidligere (nu frafaldne) ansatte anlagde sag mod kirken for manglende betaling af løn, og kirken tabte altid disse sager. Det lykkedes for det revolutionære styre at infiltrere kirken. En del kristne lod sig hverve af styret, så de ved deltagelse i menighedslivet kunne informere om, hvad der foregik. Der er eksempler på, at nogle af kirkens ansatte fik indtægt både fra kirken og det kommunistiske styre. Kirker blev lukket. Alene i Wollega-provinsen blev 355 af i alt 377 menigheder lukket.

Denne martyrtid satte dybe spor i kirkens liv – også med hensyn til teologisk refleksion. Kirkens generalforsamling i 1973 var præget af stolthed og optimisme. På generalforsamlingen i april 1976 førtes meget intense debatter om sociale og politiske emner. Men de efterfølgende generalforsamlinger var på en helt anden måde præget af dyb, bibelsk refleksion og åndelig modning. Således var temaet i 1980 "Gud er med os" og i 1985: "Hidtil har Herren hjulpet os". I den forbindelse blev det drøftet, hvorvidt Gud som historiens Gud også åbenbarede sig gennem sin kirkes lidelse. Spørgsmålet var relevant og praktisk.

Det kan ikke undre, at der i årene med det kommunistiske styre fra 1974-1991 var mange, som faldt fra troen. Men hvad tænker vi i dag, når vi samtidig får at vide, at kirken trods frafald

og mange henrettelser faktisk voksede i de år? Som begrundelse er givet, at forfølgelsen hos de troende åbnede for en dybere erkendelse af Kristi lidelser og generelt skabte en hunger efter Guds ord.

Det hører med i billedet af revolutionstiden, at presset mod Mekane Yesus Kirken aftog lidt i midten af 1980'erne. En af grundene var, at en nyvalgt kirkepræsident signalerede et holdnings-skift. I 1985 blev Emmanuel Abraham afløst af en præst – Francis Stephanos - fra den sydlige synode i Sidamo-provinsen. I det område havde konfrontationen mellem kirken og regeringen ikke været så skarp. Han lod sig vælge både til regeringens rådgivende parlament og til en grundlovgivende komite, hvilket han næppe har haft opbakning til fra kirkens ledelse. Hans skridt må i øvrigt opfattes som en indirekte kritik af Gudina Tumsas modige og konsekvente stil og linie. (Om Francis Stephanos kan i øvrigt oplyses, at han for få år siden blev præsident for en ny kirke, som er resultatet af en splittelse af Mekane Yesus Kirken)

Den nye præsident har uden tvivl ment, at hans strategændring var årsag til en lettelse af vilkårene for Mekane Yesus Kirken. Og det er sikkert også rigtigt, at holdningsændringen blev betragtet som imødekommenhed fra kirken, og at styret derfor mindskede presset. Men andre forhold har også spillet ind. F.eks. kirkens mange internationale forbindelser, og at Mengistus styre efter-

hånden fik hænderne fulde på grund af det stigende militære pres fra Somalia i syd og Eritrea i nord. Eritreanerne nåede efterhånden frem til Addis Abeba, så Mengistu til sidst flygtede og revolutionsstyret faldt i 1991.

Denne første artikel, om baggrunden for at forstå Gudina Tumsas virke, kan passende afsluttes med afsnit fra hans sidste skriftlige udtalelse, skrevet få dage før han 28.7.1979 blev likvideret af det revolutionære styre. Den er naturligt nok blevet betragtet som en slags testamente:

... når et menneske bliver kaldet til at følge Kristus, bliver det menneske kaldet til at dø. Det indebærer ændring af kursen mod livets mål, død med hensyn til ens egne ønsker og personlige begær, og at man finder den største tilfredsstillelse i at leve for og tjene ham, som døde for os og blev oprejst fra døden (2 Kor 5,13-14)

... en kristen er borger i sit land og dermed undergivet dette lands love og bestemmelser. Fordi han er under sit lands love, er det hans pligt at bede om fred for landet og samarbejde med sine medborgere for dets ve og vel. Hans samarbejde og lydighed mod landets love begrænses kun, hvis det befales ham at handle mod Guds lov (ApG 5,29).

Samuel Roswall, f. 1938

Tidl. funktionschef i Told og Skat, tidl. redaktør af Budskabet og formand for Ordet og Israel, prædikant og forfatter (seneste bog: Tro til livet, LogosMedia 2003)

Hvordan fortolke Bibelen – hvad er tidsbestemt?

Ofte er det svært at fortolke Bibelen. Ét er at læse, hvad der står, noget andet at anvende det. F. eks. ved mange ikke, hvad de skal bruge GT til. Skønt man beejstres af begivenhederne, forekommer de uvedkommende. Især Moseloven virker kedsommelig og helt ude af trit med både Jesus og hverdagen. NT giver os to vinkler, der løser denne konflikt: GT er modellen for NT, og Moseloven er afskaffet. Så kommer begivenhederne os ved, og vi har lov at lægge Moseloven bag os.

1) GT er modellen for NT

Vi har i mit sogn en model af en af vore kirker, fremstillet nogle år før selve bygningen. Jeg bruger den til at klargøre forholdet mellem Bibelens to testamenter. En model har to fordele. Den kan vise, hvordan den fremtidige bygning vil se ud, og giver overblik over den færdige. Sådant er GT modellen, ja en hel modelsamling, som både viser det fremtidige, og giver overblik, ja mange små overblik over opfyldelsen i NT. Således kommer Israels historie os ved med fremsyn og overblik.

2) Moseloven er afskaffet

Det har uhyre mange kristne problemer med, ikke mindst teologer. Når nogen med Bibelen i hånden går imod homofili, så spørges der straks, hvorfor man så ikke også forlanger GTs dødsstraf for denne praksis. Svarer man så, at NT afviser homofili, men har afskaffet Moseloven med dens dødsstraffe, kommer der aldrig nogen replik. Den ægte tro på hele Bibelen regner Moseloven for afskaffet (Ef 2,15). Kun Jesu og apostlenes befalinger gælder. NTs etik bygger på skabelsen og ikke på Moseloven. Når det er sagt, kan vi så også konstatere, at enkelte vigtige dele af Moseloven, f. eks. de ni ud af de ti bud, stemmer overens med både skabelsen og NTs etik, og derfor kan vi lægge dem til grund for en kristen etisk undervisning. Kærligheden er ikke bare skabelsens, men også lovens fylde (Rom 13,10). Sabbatsbudet er dog ikke gentaget i NT, og derfor er søndagsfejring en praktisk ordning, hvor vi lige så godt kunne have valgt en anden dag. Luthers forklaring til dette bud lægger derfor vægten på at høre Guds ord, ikke på syvdagesugen eller søndagen. Moseloven er midlertidigt givet Israels folk, den jordiske hjemstavn for verdens frelser. Den

indeholder timelige straffe for forskellige synder og er en skygge af frelsen i Kristus. Efter frelsens komme lever Guds børn i Ånden fra paradiset, og derfor er hele den kristne etik paradisisk og ikke lovisk. Ikke mindst på det seksuelle område kommer det tydeligt frem. For kristne mennesker er spørgsmålet ikke, hvornår der er god grund til skilsmisse, men hvordan man kan vise ægtefællen kærlighed midt i en vanskelig hverdag, med andre ord: udstråle noget af paradiset herlighed midt i syndens verden.

3) Vi skal følge befalinger, ikke eksempler

Kun få er trænet i at skelne mellem eksempel og befaling. Vi skal gøre som der er befalet, ikke som der står fortalt. David slog sine fjender, men vi skal bede for dem. Jesus lod sig korsfæste, men vi skal stole på ham. Det er ikke Guds befaling *at*, men hans suveræne indgriben, *hvis* vi oplever helbredelser og tungetale.

4) Kærligheden ophæver ikke advarselne

Mange har dannet sig et falsk billede af NT som bogen, hvor kærligheden gælder og ingen fordømmes. Man vil ikke se, at kærligheden kæmper for at redde *flest mulige* fra dommen. Derfor hører man ikke NTs advarsler. De siger nemlig klart, at fred med synden er afsked med nåden.

5) Nederlagene fjerner ikke nåden

Kristendommen er ikke kun for de vellykkede, snarere tværtimod. Drankeren, som hver dag kæmper mod drikkeri og falder gang på gang, men hele tiden går til Jesus med sin synd for at få tilgivelse og for at blive i kampen mod synden, han forbliver i nåden. Nåden gælder ikke kun for dem, der kan holde op med at drikke

o.l. Nåden gælder for alle, der i Jesu navn kæmper mod synden – uanset hvor mange nederlag de lider.

6) Vi må ikke lægge noget til Bibelen

Mange førhen kontroversielle ting er der intet forbud mod i Bibelen. Det gælder dans, teater, film, alkohol, kortspil, rygning osv. Derimod er vi forpligtet på at følge Bibelens grundlæggende vejledning ud fra Guds skaberordning. Derfor skal vi gennemtænke, hvad vi foretager os, og afdække, om noget er i strid med den. Dans er ikke forbudt, men et lystent blik på en anden mands hustru strider mod Guds vilje, og vi skal sky utugt. Målt med denne målestok er der ganske megen dans og ikke mindst mange dansemiljøer, som er fuldstændig uantagelige for kristne. Derfor forbinder mange dans med et erotisk forhold til en fremmed kvinde. Når vi leger tornerose, tænker man følgelig ikke på, at det er dans, for den er ikke erotisk og derfor uproblematisk. Men diskotekerne kunne nok ikke løbe rundt, hvis de ikke bød på andet end sanglege og sodavand, så måske søger kundekredsen noget andet end den rene dans. Der er heller ikke noget galt med de fedtede kartonlapper med hjerter og ruder, men derimod spilledjævelen, som ruinerer folk og spilder deres tid. Ej heller er alkohol og nikotin i små mængder forkert, men i store er de ødelæggende for helbredet. En god film og et godt teaterstykke er ligeledes en berigende oplevelse, mens dårlige film, herunder de mange pornografiske indslag, der søger at ægge tilskuerens seksuelle lyst, nedbryder følelseslivet. Sund kristendom bruger disse ting ret, men afviser misbruget. Mange mennesker finder den rette brug barnagtig og kedelig og misbruget voksent og spændende, og derfor opsøger de miljøer, som dyrker misbru-

get. Her er selve den kristne grundtanke vigtig. Spørgsmålet er ikke, hvor langt vi kan gå, men at kristendommen går i en helt anden retning. I stedet for ansvarsløs og overfladisk nydelse, dér satser kristendommen på familien, menigheden og samfundet og stiller følgelig dans, alkohol, nikotin og sex i disses tjeneste. Vi favner vor ægtefælle, danser tornerose med børnene, nyder en øl og en cigaret til frokost - alt sammen for at bygge kærligheden og familien op og nyde Guds gode gaver til hygge og glæde. Således kender kristne også til rus og eufori, men det er kærligheden og ikke de euforiske stoffer, som vi beruser os i (Ordspr 5,18-19). Kun det kristne livs målsætning giver grundlag for en moden og meningsfyldt samtale om det kristne syn på disse ting. Herudfra kan man også anvende Bibelens grundsyn på det moderne livs mange brogede facetter. Det gælder også forskellige musikformer. Der står intet i Bibelen om, at toner rummer åndsmagter, men når man har erkendt den kristne gudstjenestes egenart, så kan man skønne, hvilken musik, der tjener sagen, såvel evighedsalvoren i omvendelseskaldet som den jublende lovsang over frelsen. Spørgsmålet er igen ikke, hvor langt man kan gå ad den rytmiske musiks vej, men at lade musikken tjene hovedsagen, menighedens synds- og nådeserkendelse. Vist rummer kristendommen musikalsk ekstase, men efter sin egen art. At deltage i en velsyngende menigheds lovsang kan være en berusende oplevelse. Jeg tænker ikke på en teknisk fremkaldte stemning, men den åndeligt fødte beruselse, nemlig når man selv kender glæden over sine synder forladelse og dermed er fyldt af Ånden (Ef 5,18-19).

7) Bibelen afgør selv, hvor når en tekst er ment bogstaveligt, og hvornår den er billedtale

Hvordan finde ud af det? Ved at se på indledningen til de pågældende afsnit og bøger. Tales der direkte om lignelser eller billeder, så er teksten billedtale, ellers ikke. Der står aldrig, at en tekst skal forstås bogstaveligt. Hovedreglen er den bogstavelige mening, og billedtalen er undtagelsen, som altid er markeret.

8) Bibelen afgør selv, om befalinger er tidsbegrænsede eller ej. Med andre ord: Vi må ikke trække noget fra

Her er vi ved sagens mest ømme punkt. Det gælder særligt to emner. Det ene er Bibelens specielle etik for kvinden såsom underordning, moderkald, tavshed, hovedbeklædning, hårlængde og smykker. Det andet er Bibelens lære om seksuallivet såsom ægteskab, sex, abort, skilsmisse, homofili.

Her følger jeg i alt væsentligt Flemming Frøkjær-Jensens vejledning fra hæftet "Det positive nej til kvindelige præster".

Vi må skelne mellem almengyldige befalinger, begrænsede befalinger, gode råd, sømmelighed og den kristne værdirevolution.

Almengyldige befalinger er rettet til alle kristne, og et principielt brud med dem er ulydighed. Det Jesu bjergprædiken hører hjemme her. Ligeledes forbudet mod kvinder som menighedslærere mv. (1 Tim 2; 1 Kor 14).

Begrænsede befalinger er for eksempel Moseloven, som kun gælder en begrænset tid og et begrænset folk, eller kødforbudet (1 Kor 8,13) som er situationsbegrænset. Vi kan også tænke på formaningen til de rige i 1 Tim 6,17. Den er ikke rettet til

de fattige, men begrænset til de rige. Vil man have NTs generelle undervisning om rigdom, så skal man læse Matt 6, 25-34. Mere sprængfyldt er formaningen til slaverne om ikke at søge friheden (1 Kor 7,21, alternativ oversættelse). Den er nok ikke spiselig i hverken Sydafrika eller SF, men her er det vigtigt at få begrænsningen med. Det er nemlig ikke slaveriets bevarelse, der er pointen. Det er end ikke forudsat. Det forsvandt da også, som kristendommen gennemsyrede samfundet. Men man skal tjene Gud, hvor man er, og ikke søge lykken i en anden tilstand - fordi Kristus vil revolutionere enhver menneskelig tilværelse. Hustruers underdanighed er også kontroversiel (1 Pet 3,1 m.fl.), men det er ikke en menneskelig lov med tilsvarende straf for den ulydige. Det er en Guds lov, som derfor kun kan efterleves i tro, dvs. gudgivet og frivilligt. Ægtemanden har ingen repressalier, og hustruen er ikke under menneskelig tvang. Ægtemanden kan altså ikke kræve denne underordning. Hans hustru kan kun skænke ham den frivilligt. Og skal den være ægte, skal det være en selvstændig, moden kvindes gave. Alt andet er tvang og undertrykkelse og har intet med kristendom eller paradiset at gøre. På lignende vis må vi forstå budet om barnefødsler i 1 Tim 2,15.

Et godt råd om ugift stand får vi i 1 Kor 7,38, men det er en fri sag, om vi vil følge det eller ej.

Sømmelig optræden og hovedbeklædning formanes kvinderne til i 1 Kor 11, 2-16, og sømmeligheden er almenlydig, men der siges ikke noget om almenlydige tegn på sømmeligheden. Det er derfor overladt til den enkeltes skøn ud fra den kultur, hun lever i. Langt udslået hår er ikke længere usømmeligt i Danmark, men nok i visse andre lande. I de islamiske lande er sløret eller anden hovedbeklædning ikke kun udtryk for sømmelighed, men også for tilslutning til Islam. Derfor kan det her ligefrem være kristenligt for kvinder at nægte at gå med en sådan hovedbeklædning. I andre kulturer kan man overveje det modsatte.

Den kristne værdirevolution møder vi i 1 Pet 3,3-6, som ikke er et forbud mod flettet hår, guldsmykker eller smukke klæder, men mod disse ting som den egentlige skønhed. Det er et nej til dyrkelsen af de unge, de smukke og de rige. I stedet indføres en ny skønhed, hjertets skønhed, som lader både de gamle, de grimme og de fattige være med. Det er altså ikke et forbud mod smykker o.l., men materialistisk anvendelse, dvs. demonstrativ og hovmodig uden sans for troens skønhed og mennesket skabt i Guds billede. Den rige skal tjene og ikke skilte med sin rigdom.

Bibelen rummer altså selv sine egne fortolkningsregler, og kun indlevelse i teksten kan åbne os for dem.

(Artiklen har tidligere været bragt i Ung og Kristen)

Jørgen Sejergaard. f. 1953

Cand.theol. 1984, sognepræst i Karlebo siden 1984, tidl. rejsesekretær i KFS og DBI, forfatter til bøgerne *Tempelgud* og *Jehova eller Jesus*, Credo Forlag

Jesus Kristus – sand Gud

Ingen kan være kristen uden at tro, at Jesus er Gud. Derfor er læren om Jesu guddom central for den kristne troslære.

Hvem er en løgner, om ikke den, der benægter, at Jesus er Kristus? Antikrist er den, der fornægter Faderen og Sønnen (1 Joh 2,22).

Jesus er Gud

Ved flere forskellige lejligheder lader Jesus sine disciple forstå, at han er Gud:

1) Jesus spørger disciplene: Hvem siger folk, at jeg er? og Peter svarer: "Du er Kristus, den levende Guds søn" (Matt 16,16). Bemærk, at Jesus priser Peter salig, for at kunne svare sådan, hvilket betyder, at Jesus accepterer svaret: Ja, jeg er Kristus, den levende Guds søn!

2) I sin ypperstepræstelige bøn i Joh 17, hvor Jesus tager afsked med apostlene, før han skal lide døden, udtaler Jesus, at han har haft en herlighed hos Faderen, fra før verdens skabelse (vers 5, 21 og 24)

Selv Jesu modstandere havde opfattet budskabet, at Jesus er sand Gud:

Jøderne svarede ham: "Det er ikke for nogen god gerning, vi

vil stene dig, men for bespottelse, fordi du, der er et menneske, gør dig selv til Gud" (Joh 10,33).

Skriften lægger altså stor vægt på Kristi guddom, og når kirken har stået overfor vranglære, har den altid holdt fast ved samme bekendelse som Peter ved Cæsarea Filippi: At Menneskesønnen er den levende Guds søn.

Gud af væsen

Nogle påstår, at Kristus kun kaldes for Guds søn. Men han er ikke Gud i sit væsen.

I nyere teologi er det blevet påstået, at når Kristus kaldes Gud, har det ikke noget med hans væsen at gøre. Det er derimod en slags værdinorm - et guddommeligt princip til højnelse af det etiske liv osv.

Mange moderne teologer tager afstand fra læren om Kristus som sand Gud. De forvandler Kristi guddom til en slags gudsvilje som på særlig måde er virksom i Kristus.

Andre igen påstår, at Kristus er Gud, blot i ringere kvalitet - Gud i sekundær betydning så at sige.

Som modargument skal det blot siges: Når skriften kalder Kristus for Gud: I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud,

og Ordet var Gud. (Joh 1,1) og Guds søn: (Matt. 16, 16), så anvender den ikke disse udtryk i en billedlig betydning som det f.eks. er tilfældet når skabte væsener kaldes for gud:

Jøderne svarede ham: "Det er ikke for nogen god gerning, vi vil stene dig, men for bespottelse, fordi du, der er et menneske, gør dig selv til Gud." Jesus svarede dem: "Står der ikke skrevet i jeres lov: 'Jeg har sagt: I er guder'? Når loven kalder dem guder, som Guds ord er kommet til - og Skriften kan ikke rokkes – siger I så til ham, som Faderen har helliget og sendt til verden: Du spotter Gud! fordi jeg sagde: Jeg er Guds søn? (Joh 10,33-36).

Der er altså tale om, at Kristus er Guds søn i ordets konkrete og egentlige betydning. Dette fremgår først og fremmest af, at Skriften tilskriver sønnen samme guddommelige væsen som faderen: Jeg og Faderen er ét (Joh 10,30).

Guddommelige egenskaber

Når det gælder de guddommelige egenskaber, så tilskrives Kristus i almindelighed det samme som tilkommer Faderen:

Angående evighed:

Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der holder fast ved mit ord, skal aldrig i evighed se døden. (Joh 8,51).

Fader, herliggør mig nu hos dig med den herlighed, jeg havde hos dig, før verden var til (Joh 17,5).

Angående skaberværket:

Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er (Joh 1,3).

For til hvem af englene har Gud nogen sinde sagt: Du er min søn, ... Endvidere: Du, Herre, grundlagde i begyndelsen jorden, himlen er dine hænders værk (Hebr 1,10).

Angående opretholdelse:

I ham blev alting skabt i himlene og på jorden, det synlige og det usynlige, troner og herskere, magter og myndigheder. Ved ham og til ham er alting skabt. Han er forud for alt, og alt består ved ham (Kol 1,16-17).

Angående alviden:

Jesus sagde til ham for tredje gang: "Simon, Johannes' søn, har du mig kær?" Peter blev bedrøvet, fordi han tredje gang spurgte ham: "Har du mig kær?" og han svarede ham: "Herre, du ved alt; du ved, at jeg har dig kær." Jesus sagde til ham: "Vogt mine får!" (Joh 21,17).

Opvækkelse af de døde:

For ligesom Faderen oprejser de døde og gør dem levende, således gør også Sønnen dem levende, han vil (Joh 5,21).

Angående guddommelige undere:

Dette gjorde Jesus i Kana i Galilæa som begyndelsen på sine tegn og åbenbarede sin herlighed, og hans disciple troede på ham (Joh 2,11).

Angående guddommelig tilbedelse:

For at alle skal ære Sønnen, ligesom de ærer Faderen. Den, der ikke ærer Sønnen, ærer ikke Faderen, som har sendt ham (Joh 5,23).

Thomas svarede: "Min Herre og min Gud!" (Joh 20,28).

Guddom og gerninger

Årsagen til, at Kristi sande guddom ofte fornægtes til trods for Skriftens klare vidnesbyrd er primært, at læren om Jesus som sand Gud udelukker alle menneskelige forestillinger om Gud. Accepterer man, at Jesus er Gud, har man også dermed godtaget, at der ikke er andre guder og heller ikke andre veje til frelse end gennem Jesus Kristus. Alle mennesker har fra fødslen den vrangforestilling, at mennesker frelses på grund af egne gode gerninger. Denne forestilling tages ikke fra dem, lige så længe de tror, at Jesus kun er et menneske, og opfatter ham som et forbil- lede for deres moralske og etiske liv.

Men, hvis Gud selv har åbenbaret sig i kødet i Kristus, for som gudmenneske at frelse menneskeheden gennem sit offer og sin lidelse (Gal 4, 4-5 og 1 Joh 1,7):

... så står det urokkeligt fast, at – når det gælder frelsen – tjener menneskets gerninger ikke til noget som helst.

... så står det urokkeligt fast, at mennesket kun kan frelses ved

fuldstændig fortvivelse over egne gerninger, og dermed fortrøste sig ene og alene på Kristi gudmenneskelige fortjeneste.

Luthers alvorlige advarsel bør bemærkes: "Dér, hvor denne artikel mistes, er vi ikke længere kristne!"

Fornægtelse

Egentlig burde det være helt unødvendigt at understrege, at Jesus er sand Gud. Jesus og apostlene har jo sagt det så tydeligt. Men netop dette lærepunkt er blevet modsagt eller fornægtet af kristendommens fjender lige fra apostlenes egen tid. Den mest kendte fornægter er vel Arius, en præst fra Egypten, der i begyndelsen af 300-tallet spredte en påstand om, at Jesus ikke er Guds evige søn.

Arius gik ikke så langt, som så mange andre, der påstod, at Jesus var et godt eksempel at følge i moralsk henseende, men dog kun et menneske. Arius bekendte, at Jesus er Gud, men alligevel underlagt Faderen. Arius påstod, at Faderen havde skabt Sønnen før verdens skabelse, og dermed skulle der have

været en tid, hvor Sønnen ikke har været. Sønnen var altså en slags halvgud under Faderen. Arius påstår, at Sønnen er ligesom Faderen, men ikke helt som Faderen, i modsætning til den bibelske lære, der hævder, at Sønnen er af samme væsen som Faderen.

Senere i kirkehistorien fik Arius' lære en forbundsfælle i rationalismen, der vil prøve ethvert lærespørgsmål på, om det lyder fornuftigt. Når Guds ord f.eks. siger, at Jesus og Faderen er et, siger rationalismen: "Men, det strider jo mod fornuften!" Et moderne udsagn, der i virkeligheden ikke er forskelligt fra slangens spørgsmål i Edens Have: "Mon Gud har sagt?"

Nogle gange kan man blive præsenteret for den påstand, at Jesus blev Gud i dåben eller ved opstandelsen eller ved himmelfarten, hvor han satte sig ved Faderens højre side. Men dette er en klar fornægtelse. Skriften lærer, at Jesus er sand Gud fra evighed af, og ikke først efter en periode som menneske (Se f.eks. Kol 1,15-18).

Johnny Søndberg-Madsen f. 1953

Cand.theol. 1986,
sognepræst i Torslev og Østervrå, Vendsyssel

Vi forsager Djævelen

For mange indebærer forsagelsen af Djævelen at udelukke ham af tanke og sind, men det er en farlig form for forsagelse. Det har Djævelen det nemlig rigtig godt med! Han arbejder bedst i det skjulte og er slet ikke interesseret i opmærksomhed.

Nogle kristne er for optaget af Satan. De ser ham i alting, og deres tanker kredser mere om Djævelen end om ham, der har besejret ham. Men i vore sammenhænge er der langt mellem sådanne kristne. Flere skænker ham ikke mange tanker, og når Paulus siger, at vi ved, hvad Satan har i sinde, så gælder det ikke dem. De ved det ikke, og derfor bliver de så let forført og bedraget af ham.

Hvad vil han?

Djævelen vil, at det skal gå dig, som det er gået ham selv. Han har det til fælles med et Guds barn, at det også en gang var hans lykke at være Gud nær. Der findes ikke større lykke hverken i himmel eller på jord, i tid eller i evighed. Nu er du alene om den – og alligevel ikke. Lykken er også Guds. Han er kærlighed, og den man elsker, ønsker man at være sammen med. Men den glæde under Satan hverken Gud eller dig, for han er ond til det inderste af sit væsen.

Bibelen fortæller, hvordan Satan mistede sit privilegium. Der skete noget i hans hjerte. Der var noget, han sagde ved sig selv. Frafaldet fra Gud skete på den indre front - i tankelivet. Det var hans tanker om sig selv, der blev hans ulykke.

Hvor mange er fulgt i hans spor? Synden taler i vort urene hjerte. Den tale synes vi selv langt på vej er harmløs, men kommer den ikke frem for Herrens ansigt og bekendes i anger og bod, skiller den os fra ham. Når det sker, bliver der glæde i helvede.

Hvad Djævelen ikke kan

Vi kan undre os over, at Satan efter sit fald havde adgang til de himmelske tronsale. Dag og nat anklagede han Guds børn. Men efter at Jesus har båret sit blod ind i himlen, har Satan ikke længere adgang. Han kan nemlig ikke være dér, hvor det blod er, som har besejret ham. Det betyder, at Satan ikke længere kan anklage os over for Gud. Han er forvist til den verden, hvis fyrste han er. Herved raser han, fordi han ved, at hans tid er kort.

Djævelen er iblandt os. Da han ikke længere kan anklage os over for Gud, anklager han Gud over for os. Han vil have os ind i et oprør mod Gud. Han peger på alt det i livet, der går os imod, og så siger han, at var Gud virkelig så omsorgsfuld og kærlig, som Bibelen siger han er, ville han behandle sine børn anderle-

Hans Erik Nissen f. 1938
Cand.theol. og pensioneret
højskoleforstander

des, end han gør. Hvor mange har ikke inderligt ønsket at finde det menneske, de kunne dele livet med? De har bedt om det, men det er ikke sket. Hvor mange har ikke måttet stå ved en grav med en følelse af, at Gud godt kunne have ladet os beholde hinanden i mange år endnu? Hvad med børns sygdom og død? De frygtelige billeder fyldt af lidelser og gru – hvordan harmonerer de med, at Gud har al magt i himmel og på jord?

Det er ikke svært for anklageren at gøre listen lang. Kan han få den lagt ind i en kristens tanke og sind, forsvinder tro og fortrøstning. Gud bliver en far, man ikke kan stole på og regne med. Hjerter drænes for frimodighed, tillid og glæde. Da bliver man som et svagt dyr, den brølende løve kan kaste sig over og sluge.

Selvbekrejdelse

Et menneske er i bund og grund fortabt. Det kan ikke fremvise noget for Gud, som ikke et eller andet sted er mærket af synden. Det, der er født af kødet, er kød. Det gælder selv det bedste hos os. Den sandhed fremholder Guds ord mange gange. Men der gælder også en anden sandhed, som mange kristne ikke for alvor lukker ind:

Det er, at du er dyrebar i Guds øjne og har en uendelig værdi for ham. Ja, blandt verdens utallige mennesker er der kun ét, der er som du. Gud har skabt dig netop, som du skal være. Han har sat dig et bestemt sted på jorden i en tid og i en sammenhæng, som han har villet. Han har givet dig den familie, du har, dit udseende, dine evner og dit væsen. Fordi det er sådan, lærer Guds ord dig at takke ham for, at du er underfuldt skabt. Men det ønsker Satan ikke. Han prøver på alle måder at gøre dig utilfreds med dig selv. Det er nemlig en af vejene til, at du også bliver kritisk over for andre.

Hvor han får lov til at råde, bliver vi utilfredse med os selv og vore kår, og livet bliver mere og mere gråt.

Troen som skjold.

Hvordan skal vi overvinde Djævelens angreb?

Der er tre faser i kampen:

Vi skal gøre os klart, at det er Satan, der angriber. Det er langt fra altid let. Hvor mange tænker på, at det er ham, der står bag de anklager, vi har mod Gud? Hvem forbinder Satan med det at bebrejde sig selv?

Anden fase er tilbagetrækningen til Guds ord. Vi må lære at tænke bibelsk om tingene. Det er ikke noget, man gør i og med, at man er kommet til tro på Jesus. Der må undervisning og oplæring til. Det er gennem den, en kristen forankres i Ordet, og uden en sådan forankring bliver en kristen kastebold for egne tanker og indskydelser.

Tredje fase er angrebet. Da er sværdet og skjoldet af største betydning. Tag ved lære af Jesus. Tre gange mødte han Satan med det samme sværd: DER STÅR SKREVET! Dette våben har Helligånden lagt i din hånd. Han vil, du skal bruge det!

Så har Helligånden også givet dig troen. Det er denne urokkelige tillid til, at kampen ikke er din, men Guds! Du kæmper ikke som om intet var hændt. Nej, du kæmper i Kristi sejr. Det er den, du holder frem. At gøre det er at løfte troens skjold, der ikke slukker nogle af Satans gloende pile, men dem alle!

Evig sejr nu jeg ejer
altid Herre Krist i dig!

Kristustro

Robert Bladt

Credo Forlag, 2005

181 sider, kr 175

Bogen er en troslære, bygget op over troslærens tre led: Faderen, Sønnen og Ånden. Robert Bladt understreger: "*Kristustro* er ... en bog, som er trådt et skridt tilbage for at se på troens genstand og troens indhold. Ikke en hvilken som helst tro vel at mærke, men den kristne tro" (s.7). Videre: "Gud har afsløret for os, hvem han er. Det har han gjort i sit ord, Bibelen, og ved selv at blive et menneske, Jesus" (s.8). Disse indledende ord, gør det trygt at gå i lag med denne troslære.

Forfatteren skriver: "Jeg har forsøgt at skrive *Kristustro*, så den ikke forudsætter et forhåndskendskab" (s.8). Det er han sluppet godt fra. Den er let læst og flydende skrevet. Hans små forklarende eksempler og billeder bliver brugt på en relevant måde, så de hjælper med forståelsen og ikke forstyrrer unødigt.

Så langt om forfatterens bibeltro udgangspunkt og hans pædagogiske evner. Hvordan lykkes det så for ham at skrive en troslære? Det er jo et vældigt projekt, som kræver et kolossalt overblik over hele troslæren og det bibelske stof – og fortolkningerne af de relevante skriftsteder.

Jeg er imponeret over overblikket over det bibelske stof. Der er en del bibelhenvisninger; og de er relevante. Overblikket over troslærens områder virker stort. Der

var virkelig ting, som blev sat på plads for mig; hvor jeg blev korrigeret. Det er ikke dårligt, når jeg kan lære noget af en bog, og få justeret mine opfattelser... Bogen oplever jeg som bibelsk funderet!

Dog er der forskel på, hvordan jeg ser på afsnittene. For mig at se, er del III om Sønnen den bedste. Her er virkelig meget godt at hente. Del IV om Ånden er også god, men der er dog lidt, jeg mangler her: Jeg synes, jeg hører for lidt om Åndens gerning i de troende (helliggørelsen), om fællesskabet – fællesskabets funktion og opgave, herunder nådegaverne og syndernes forladelse i fællesskabet. Selv om det er oplagte emner til den efterfølgende bog: *Kristusliv*, "som kommer til at handle om, hvordan den kristne tro praktiseres" (s.7), så har førnævnte emner dog også noget at gøre med, hvem jeg tror på, og hvad han gør i og for os troende.

I del I og II om Gud og Faderen er der nogle andre anmærkninger: I kap. 2, "Gud ER" (s.21ff.), deler han virkeligheden i en fysisk og en åndelig verden. Spørgsmålet er, om ikke det er mere bibelsk at skelne mellem Skaberen og det skabte, da ånde-verdenen er skabt ligesom den fysiske verden, og dens grundlæggende vilkår: Guds herredømme og dommen, er fælles med os i den fysiske verden. Men det

Solid undervisning og inspiration!

hænger vel sammen med forfatterens tolkning af Skabelsen: "Før den fysiske verden blev til, eksisterede Guds åndelige og usynlige verden. Det var af denne åndelige, usynlige verden, den fysiske verden blev til" (s.33). Her henvises til Hebr 11,3, men jeg mener ikke, at verset skal forstås således, at Gud skabte den synlige verden af den usynlige. Gud skabte virkelig ud af intet. Ellers får vi en situation, hvor den åndelige verden altid har været; og Gud kun skaber den synlige verden. Det vil i hvert fald skabe mange ubesvarede spørgsmål om Gud som Herre og Skaber!

Samme problem dukker op igen på s.23: "For det første har Gud skabt den fysiske verden". Det gør det uklart, hvordan man skal forholde sig til andre fysiske væsener som bl.a. Guds engle, Satan og hans onde åndehær: Er de skabte eller uskabte? Hvordan er deres magt i forhold til Gud? Det er i øvrigt ikke noget, forfatteren beskæftiger sig meget med. Her undrer jeg mig også over, at han i sin troslære bygget over trosbekendelsen undlader 'forsagelsen'.

Endelig ønsker jeg mig en skarpere skelnen mellem den naturlige åbenbaring og åbenbaringen i Bibelen (s.23f.).

Trods disse forbehold er *Kristustro* en god bog, som kan være med til at grundfæste troen for de fleste af os.

128 sider – kr. 133,-

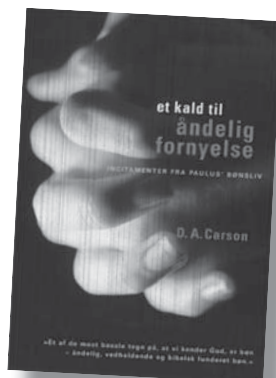
Tro til livet

Kristen tro og kristent liv

Samuel Roswall

Troen på den treenige Gud er i Bibelen nøje forenet med livet – og det i en sådan grad, at det først er ved troen på Jesus, at livets dybe mening åbner sig.

Bogen giver ikke blot teoretisk viden, men har til mål at føre læseren ind i et levende forhold til Jesus.

192 sider – kr. 198,-

Et kald til åndelig fornyelse

Incitamenten fra Paulus' bønsliv

D.A. Carson

'Hvad er kristnes største behov i dag?', spørger D.A. Carson. Hans svar er temmelig provokerende: Et dybere kendskab til Gud! Man fristes til at afvise påstanden som overdreven, men må alligevel tænke efter. For det, Carson hævder, bygger han på en dybtborende gennemgang af Paulus' bønsliv.

Logos
media

telefon: 4820 7690
logosmedia@dml.dk
www.logosmedia.dk

Reaktion på en boganmeldelse

I forrige nummer af Budskabet blev bogen ”Riget – fremtiden er begyndt” anmeldt. Anmeldelsen blev afsluttet med nogle spørgsmål, som bogens udgiver, Credo Forlag, har ønsket at svare på. Budskabets redaktion tilstræber at anmeldelser af bøger er saglige, kritiske og giver en vurdering af den pågældende bog. Er det en bog, som udgives af et forlag med en klar evangelisk-luthersk profil, da indgår dette selvsagt også i vurderingen af bogen.

De spørgsmål, som anmeldelsen rejste, var:

1. At atdgivelsernes karakter har ændret sig på Credo Forlag.
2. Den pågældende bog ”Riget-fremtiden er begyndt” har en frelsesforståelse, som er præget af en arminiansk frelsesforståelse.
3. Om Credo Forlag er i en identitetskrise.

32

Ebbe Kaas, redaktør

Credo Forlag har sendt nedenstående:

En dogmatisk forstyrrelse

Et kristenliv kan fx sammenlignes med en person, der sover i en seng. Billedet er naturligvis ufuldkomment, men prøv at se det: Sengen er udtryk for den grund, vi bygger på: Kristus. Dynen er udtryk for nåden, som dækker os. Det er de elementer vi tror på til frelse. Men vi vil også gerne have noget ind i vores hoveder. Vores intellekt og fornuft, kalder på noget mere håndterbart. Det er derfor vi har læren - eller dogmatikken som det også hedder. Det er den pude, vi lægger vores hoved på, fordi den giver os tryk og ro til at hvile i øvrigt.

Sengen flytter sig ikke. Dynen varmer og følger vores bevægelser. Men puden former sig i løbet af kort tid efter vores hoved. Fyldet trykkes ud til siderne og hovedets aftryk bliver til en fordybning – perfekt afpasset efter vores hoved.

For at puden ikke vedvarende skal tage facon efter vores

hoved, kan det være nødvendigt med en lille forstyrrelse, fx så man, når man lægger kinden ned i fordybningen, mærker noget der prikker eller stikker lidt, og man kan ikke finde hak dernede i fordybningen. Overført er det det, der kan ske, når noget forstyrrer den dogmatiske bevidsthed, der er formet efter vores hoved. Det får os til at rette på puden og blive opmærksom på, at dens facon ikke er som oprindeligt.

En bog kan blandt andet forklare og uddybe for os, hvilken grund vi bygger på. Eller den kan fryde os ved at beskrive nådens vidunder. Eller den kan forstyrre vores dogmatiske bevidst(løs?)hed og få os til at besinde os på, hvordan vores hoved sætter spor i forhold til, hvad vi tror og lærer. Bevidstløshed bliver således til bevidsthed.

Vi reagerer forskelligt på en dogmatisk forstyrrelse – afhængigt

af hvilket aftryk vores hoved har sat i læreopfattelsen. Reaktio-
nerne kan spænde fra forbavelse over glæde til eftertænk-
somhed og anfægtelse. De kan også være fyldt af håb eller frygt. Og
afhængigt af hvor i livet vi er, reagerer vi forskelligt. Frygt giver
sig ofte udslag i, at man forsøger at finde noget, man kan skyde
skylden på.

"Riget – fremtiden er begyndt" er en af de bøger, der kan for-
styrre vores dogmatiske bevidsthed. At den gør det uden at tale
en masse om grundvolden og nåden, betyder imidlertid ikke,
at den negligerer eller afskriver troens hovedelementer. Og når
Credo udgiver en bog som "Riget - fremtiden er begyndt", er det
heller ikke et udtryk for, at forlaget har slået det lutherske filter
fra eller er i færd med at ændre teologi. Credo udgiver mange
forskellige slags bøger. Nogle er mere luthersk eller dogmatisk
orienterede end andre, som måske behandler et tema eller tager
fat om nogle af de ting, vi normalt ikke beskæftiger os så meget
med på højrefløj i kristen-Danmark. Der er ikke noget nyt i, at
bøger fra Credo – eller de øvrige lutherske forlag i Danmark for
den sags skyld – ikke nødvendigvis indeholder en komplet gen-
nemgang af grundvold, nåde og luthersk tros lære.

Derfor undrer anmeldelsen af "Riget – fremtiden er begyndt" i
Budskabet 5/2005. Anmeldelsen skildrer – på baggrund af et par
løsrevne enkeltstående bøger – bogen, som om den giver indtryk af
at handle om sengen og dynen eller pudens oprindelige facon.
Men bogen er noget helt andet, nemlig den lille forstyrrelse, som
prikker os på kinden og ønsker at forhindre os i bevidstløst at
hvile hovedet på en lære, der måske har taget form efter vores
eget hoved. Bogen handler ikke om, at vi selv kan vælge Guds
rige. Den handler derimod om, at vi i omvendelsen – når vi ved
tro har fået en plads i Riget – giver os helt til Jesus og ikke alene
lader ham være frelser, men også Herre i alle forhold i vores liv
– ganske som Hans Erik Nissen skrev i Budskabet 4/2005. For-
ligelse omfatter mere end tilgivelse af skyld. Det omfatter også
underkastelse under *ham*, der er Herre, og at den omvendte rent
faktisk lever det nye liv, Gud skænker ved Jesus. Det er at leve
omvendelsen værdigt. Men forudsætningen for det sidste er det
første: tilgivelse af skylden. Det må der ikke være tvivl om.

For at svare utvetydigt på de spørgsmål anmeldelsen rejser

om Credo Forlag, så lad det her være sagt, at forlaget hverken
har slået det lutherske filter fra eller er ved at ændre linie og stå-
sted. Det burde være tydeligt nok ved at betragte, hvad Credo
i øvrigt udgiver. Forlaget befinder sig ikke i en identitetskrise
– tværtimod. Men forlaget ønsker ikke at være mere luthersk end
Luther – eller mere evangelisk end evangelierne.

Credos primære målgruppe har altid været studerende og
unge, og det betyder, at Credo-bøger først og fremmest helst
skal kunne forstås og bruges af unge – selv om forældregene-
rationen til de unge også traditionelt læser Credo-bøger. For at
ramme bedst muligt, har forlaget tilknyttet en række studerende,
som er med til at læse manuskripter og udenlandske bøger med
henblik på en vurdering af bøgernes teologiske indhold, relevans
og anvendelighed ind i den tid og kultur, der nu er deres. Og
netop de bøger som forstyrrer vores dogmatiske bevidsthed, er
også med til at hjælpe unge med at få taget livtag med de vigtig-
ste spørgsmål. Til afklaring, erkendelse og besindelse.

Bøgernes overordnede hensigt er til enhver tid at hjælpe men-
nesker til at kende Jesus – og at gøre Jesus kendt. Credo ønsker
at være åbent for, hvad der rører sig i tiden, så der kan gives svar
på de spørgsmål, som tidens unge bliver udfordret af. Hvis vi
udelukkende svarer på de spørgsmål, vi selv stiller – eller dem vi
stillede, da vi var unge - så lader vi nutidens unge i stikken.

Det medfører, at vi må være åbne for at vores dogmatik kan
have taget form efter vores egne hoveder – og derfor søger
Credo fra tid til anden bevidst, velovervejet og kærligt at forstyrre
den dogmatiske bevidst(løs?)hed.

Derfor udgiver Credo både bøger om sengen, dynen, puden
og den lille forstyrrelse – som forlaget har gjort siden begyndel-
sen. Det er forlaget forpligtet til, netop fordi ingen af os ejer al
visdom eller er uforanderlige.

Kun *ham*, der er grundvold og dækker os med sin nåde er
uforanderlig. Men at *han* er uforanderlig betyder ikke, at *han* kan
tømmes eller håndteres ved hjælp af dogmatik.

Rolf W. Jørgensen
forlagsleder
Credo Forlag

	Nr.	Side
Lederartikler		
Jørgensen, Bent Houmaa:	6	2
Kaas, Ebbe:	1	2
Kaas, Ebbe:	2	2
Kaas, Ebbe:	5	2
Poulsen, Flemming Bak:	3	2
Vigilius, Mikkel:	4	2
Tema		
Andersen, Børge Haahr:	4	8
Andersen, Ejler Nørager:	1	10
Carlsen, David Mandix:	1	3
Christensen, Karsten:	6	9
Eriksen, Hans Vilhelm:	6	4
Hansen, Flemming:	4	4
Joramo, Arvid:	3	11
Kaas, Ebbe:	5	14
Krak, Peter:	1	13
Larsen, Bent:	3	7
Larsen, Kurt E:	2	3
Larsen, Kurt E:	5	4
Lauridsen, Flemming Mose:	3	3
Munch, Per:	2	7
Olsen, Ditte:	1	16
Skov, Knud W:	2	21
Svendsen, Gunnar:	1	6
Sørensen, Asger Dahl:	5	16
Teigen, Arne Helge:	4	13
Teigen, Arne Helge:	5	10
Vigilius, Mikkel:	5	22
Vigilius, Niels Ove:	2	17
Puls		
Andersen, Ole:	4	27
Fredensborg, Peter:	3	16
Kaas, Ebbe:	2	33
Olofson, Peter O.K.:	2	32
Johannes' Åbenbaring		
Maymann, Christian:	1	17
Maymann, Christian:	3	32
Maymann, Christian:	5	37
Troslære		
Søndberg-Madsen Johnny:	1	20
Søndberg-Madsen, Johnny:	2	40
Søndberg-Madsen, Johnny:	3	26

	Nr.	Side	
(troslære fortsat)			
Søndberg-Madsen, Johnny:	Guds almægtige omsorg for sit skaberværk	4	28
Søndberg-Madsen Johnny:	Nåden i Kristus	5	34
Søndberg-Madsen Johnny:	Jesus Kristus – sand Gud	6	25
Tro i tiden			
Nissen, Hans Erik:	Begyndt er ikke endt	1	24
Nissen, Hans Erik:	Med ånd og kraft som bevis	2	44
Nissen, Hans Erik:	Høre og høre....	3	30
Nissen, Hans Erik:	Giv dig nu helt til Jesus	4	32
Nissen, Hans Erik:	At møde døden forfra	5	32
Nissen, Hans Erik:	Vi forsager djævelen	6	28
Bibelsk forkyndelse i dag			
Christensen, Jens Ole:	Inspireret af apostlene	2	34
Eriksen, Henrik Nymann:	Tekstnær og livsnær	1	27
Pedersen, Carsten Hjorth:	Bibelsk forkyndelse i dag	1	26
Roswall, Samuel:	Vækkende og opbyggelig forkyndelse ...	3	20
Andre artikler			
Kristensen, Flemming Baatz:	Få har betydet så meget for så mange	4	18
Lavik, Roar:	Hedegaards herlighed	4	23
Munk, Claus L:	Rettelig kaldet	5	27
Roswall, Samuel:	Gudina Tumsa I – Udfordringen fra en kirkeleder ...	6	14
Sejergaard, Jørgen:	Hvordan fortolke Bibelen – hvad er tidsbestemt?	6	21
Teigen, Arne Helge:	Abraham – et dårligt valg	2	28
Tinglund, Jais H:	En bekendelse spundet af sælsomme tråde	2	26
Tinglund, Jais H:	Det særlige	3	17
Bøger			
Andersen, Børge Haahr:	Femogtyve tønder land nordvest for Paradis	5	44
Bladt, Robert:	Kristustro	6	30
Brinsmead, Robert D:	Dømt af evangeliet- en undersøgelse af adventismen	5	42
Fagermoen, Tor Erling:	Er der bid?	1	35
Johansson, Hans:	11 møder med Jesus	1	34
Legarth, Peter V:	Andet Korinterbrev	4	36
Mogensen, Mogens S:	Dåb og religionsskifte	5	43
Nordgaard, Asbjørn:	Den lydøve Gud	5	48
Rasmussen, Bruno:	Tiden går	5	45
Sjåstad, Egil:	Når troen prøves	1	32
Skovgaard-Holm Carsten:	Puls og nerve i forkyndelsen	4	34
Skovgaard-Holm Carsten:	Det gælder livet	4	35
Strobel, Lee:	Research om Jesus	2	46
Menighedsfakultetet:	Frøelse og fortabelse	2	47
Wakabayashi, Allen M:	Riget – fremtiden er begyndt	5	46

Året som gik

Budskabet har med dette nummer lagt 141. årgang bag sig. Budskabet har en ambition om, at være et sagligt, afklarende og opbyggeligt tidsskrift. Vore artikelforfattere lægger et stort arbejde i de enkelte artikler. Tak til hver enkelt af jer. På de foregående sider i dette nummer kan deres navne ses i års-oversigten.

I flere år har Budskabet – med ujævne mellemrum – haft en spalte under navnet PULS. Her har Ole Andersen, Anne-Lene Midfjord Olofson, Peter O. K. Olofson, Annette Rasmussen og Peter Fredensborg fungeret som faste bidragsydere. Tak for jeres indlæg og vurderinger af tiden, samfundet, Israel, ydre mission og meget meget mere.

Tak til Christian Maymann, som i 5 numre har ført os gennem en række problemstillinger i Johannes' Åbenbaring.

Sidst, men ikke mindst, tak til Hans Erik Nissen som har været fast skribent i de sidste 10 numre af Budskabet.

2005 var også året, hvor Budskabet ændrede opsætning og layout. Flere af vore læsere har kontaktet redaktionen, da man syntes, at bladet var trykt med for små bogstaver. Vi har ændret både på størrelsen af bogstaver, på hvor tæt bogstaverne står, på farven af bogstaverne samt fået et mere hvidt papir. Jeg håber at disse ændringer har medført, at Budskabet trods alt kan læses.

Fra næste nummer – årgang 142 – begynder en ny spalte, "Horisont", hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

I 2006 vil bibelskolelærer Thomas Wind have en række artikler med tekster fra Hebræerbrevet og "Tro i tiden" vil fortsætte dog med en ny forfatter i hvert nummer.

Tak for kommentarer, bemærkninger og kritik i det forløbne år.

*Ebbe Kaas
Redaktør*

Udgivet af:
Luthersk Missionsforening
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 91883

Returneres ved varig adresseændring

BUDSKABET 6 | 2005

MINITEMA | VRANGLÆRENS FARER